

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा समुद्धस्स

आणण्ड कृष्ण

प्रकाशक

आनन्दकुटी विहार गुठी, स्वयम्भू

[सं. द. नं. १/०३१ प्र. जि. अ. का. का.]

वर्ष ४
अङ्क ३, ४

ने. सं. १०६६
हे. सं. १६७६

वार्षिक ५।-
सूल्य १।-

‘आनन्द भूमि’ को नियम

- १) ‘आनन्द भूमि’ आनन्दकुटी विहार गुठिको मासिक मुख्य-पत्र हो । ‘आनन्द भूमि’ पूर्णिमामा निस्किन्छ ।
- २) यसको वार्षिक चन्दा रु० ५/-, अर्ध वार्षिक रु० ३/-, एक प्रतिको रु० १/-, जुन महिनामा पनि ग्राहक बन्न सकिन्छ ।
- ३) बुद्ध-धर्म सम्बन्धी लेख मात्र यसमा छापिने छ ।
- ४) कुनै लेखकद्वारा प्रकट भएको विचारको उत्तरदायी सम्पादक मण्डल हुने छैन ।
- ५) प्रबन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवहार र चन्दा व्यवस्थापकको नाममा पठाउनु पर्छ । पत्र व्यवहार गर्दखेरि आप्नो ग्राहक संख्या, पूरा नाम ठेगाना राख्रोसित लेखी पठाउनु पर्छ ।
- ६) पत्रिका नलिने भएको खण्डमा वा आपना ठेगाना हेरफेर गर्नु परेमा एक महिना अगाडि नै व्यवस्थापकलाई सूचना दिइनु पर्छ ।
- ७) कुनै पनि रचना प्रकाशित गर्न वा नगर्न अधिकार सम्पादक मण्डलमै रहनेछ ।

आनन्द भूमि कार्यालय

आनन्दकुटी, स्वयम्भू, काठमाडौं

विषय सूचि

बुद्ध वचनामृत	१
श्री ५ महाराजाधिराजको सन्देश	२
महान क्रान्तिकारी गौतम बुद्ध	३
बुद्ध प्रति श्रद्धा (कविता)	४
भारतको बौद्धकालिन शिक्षण संस्थानहरूमा	
उत्कृष्ट नालन्दा विश्वविद्यालय	५
विदा (कविता)	६
बुद्ध	७
ध्याया या ताँ ।	८
सिंगालोवाद सूत्र	९
जिगु आत्माया दुने तथागत	११
क्रोध	१३
समाचार	१४
सम्पादकलाई चिट्ठी	३२

आणण्डु भूषण

“चरथ भिक्खवे चारिकं बहुजन हिताय बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अत्थाय
हिताय सुखाय देवमनुस्सानं । देसेथ भिक्खवे धर्मं आदिकल्याणं मञ्जभेकल्याणं सात्थं
सवयञ्जनं केवल परिपुण्णं परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

(महाबग्ग-विनयपिटक)

भिद्धुहरु ! बहुजन हितको लागि, बहुजन सुखको लागि, विश्वस्नायि
द्याको लागि, देव र मनुष्यहरुको हित, सुख र कामको लागि संचार
गर। भिद्धुहरु ! आरम्भ, मध्य र अन्त समयसम्म कल्याण हुने
धर्मको अर्थ र भाव सहित उपदेश दिएर सम्पूर्ण परिच्छुद्ध ब्रह्मचर्य
(धर्म) को प्रकाश पार।

संपादक मंडल

भिक्षु अश्वघोष, श्री वटकृष्ण ‘भूषण’, श्री न्हुळेबहादुर बज्राचार्य

वर्ष ४ | आनन्दकृष्णी असार, श्रावण २०३३ स्वयम्भू | अङ्क ३,४
बुद्ध सम्बत् २५२०

बुद्ध बचनामृत-

आफूले गरेको पापले आफैलाई अपवित्र पार्दछ, आफूले गरेको पुण्यले आफैलाई शुद्ध पार्दछ, शुद्ध हुने र अशुद्ध
हुने आपनै बाट हो, कस्तै अरु कस्तैलाई शुद्ध पार्न सक्तैन ।

अर्काको खूबै हित गर्नाका लागी आपनो हितको हानि गर्नु हुँदैन, आपनो हितको विचार राखेर सदर्थमा लाग्नु
पर्दछ ।

श्री ५ महाराजाधिराजको सन्देश

२४२० सौं चुद्ध जयन्ती तथा २६ सयौं जन्म दिवसको उपलक्ष्यमा बवसेको सन्देशमा श्री ५ महाराजाधिराज सरकारबाट हुक्म भएको छ—

भगवान् चुद्धको छब्बीस सयौं जन्म जयन्ती विश्व बौद्ध संस्थानले यो वर्ष मनाउन लागेको कुरा सुन्दा हामीलाई खुशी लागेको छ। सिद्धार्थ गौतमलाई बोधिज्ञान र महापरिनिर्वाण प्राप्त भएको दिन पनि आजै बैशाख पूर्णिमाको दिन परेकोले यो दिनको महत्त्व भने बढ़नु स्वामाविकै हो। भगवान् चुद्धको पवित्र जन्मस्थल लुम्बिनीमा यो दिवस पहिलो पटक एक विशेष कार्यक्रम साथ मनाउन लागिएकोमा यसले लुम्बिनीको विशिष्ट स्थानलाई अह बढी स्पष्ट पारेको छ।

भगवान् चुद्धको मानव सात्रको हुँख कष्ट प्रतिको करणा र सहानुभूति, अज्ञानता र अन्धकारबाट मानवलाई सुचि दिलाउने प्रयास, तार्किक वैज्ञानिक विचार प्रतिको भुक्ताव तथा सद्य शान्ति र अहिंसा प्रतिको प्रेमले हामीलाई सदैव प्रेरणा दिएको छ। द्यस्त्वाले उहाँका यो उत्कृष्ट मार्ग दर्शन प्रति सजग हुँदै तिनीहरूको अनुचारण समेत गर्न यस दिनले हामी सबैलाई प्रेरणा देओस्— यही हात्रो कामना छ।

जय नेपाल

श्री ५ महाराजाधिराज सरकारबाट बवसेको सन्देश आनन्दकुटीको समारोहमा दुद जयन्ती समारोह समितिका कार्यकारिणी सदस्य तथा भूतपूर्व मन्त्री श्री प्रयागराज सिंह सुवालले पढेर सुनाउनु भएको थियो।

आनन्द भूमि

महान क्रान्तिकारी गौतम बुद्ध

प्रधान मन्त्री डा० चुलसी गिरी

[२५२० सौ बुद्ध जयन्ती तथा २६०० शर्यों बुद्ध जन्म विवासको उपलक्ष्यमा बुद्ध जयन्ती समारोह समिति द्वारा स्वयम्भू आनन्द कुटी विहारमा आयोजित समारोहलाई सभापति आसनबाट डा० गिरीले संबोधन गर्नु भएको भाषणको सारांश]

गौतम बुद्ध महान क्रान्तिकारी हुन् । उहाँले नथाँ समाजको सिर्जना गर्न आपना विचारहरू समाजलाई स्वीकार्य गराउन अथव परिवर्तन गर्नु भयो । बुद्धारा समाजलाई दिशा देखाउने प्रवृत्तिमा आमूल परिवर्तन भएको थियो । बुद्धले राजनैतिक र धार्मिक परम्परालाई परिवर्तन गरी दिनु भयो । राजनैतिकको अर्थ समाजको संचालन हो । धार्मिकको अर्थ हो— समाजलाई बाटो देखाउने र जीवन पढ्ने ।

सम्पूर्ण दुःखको कारण दरिद्रतालाई ठानेर बुद्धले भाग्यवादी प्रवृत्तिमा परिवर्तन ल्याउन कर्ममा लाग्न जोड दिनु भयो र आम जनताको जीवन स्तर उठान कसरी सक्छ भनी चिन्तित हुनु हुन्थ्यो ।

दरबारको सुख सुविस्तालाई छोडेर मानव मात्रको कल्याणका निमित्त लाग्ने राजकुमार सिद्धार्थबाट समाज र जनताको निति काम गर्ने महापुरुषहरू जुनसुकै वर्ग वा परिवारबाट पनि पैदा हुन सक्छन् भनी सबभन्दा पहिले भगवान् बुद्धले नै संसारलाई देखाउनु भयो ।

बुद्ध नेपालका नागरिकका हैसियतले विश्व प्रसिद्ध हुनमा प्रत्येक नेपालीले गौरव अनुभव गर्दछ । उहाँको प्रकाश र महानता संसारमा फैलिएको छ ।

गीतम बुद्धले बोधगयामा जुन ज्ञान पाउनु भयो त्यो समाजलाई परिवर्तन गर्न मुकाबिला गर्ने आत्मविश्वासको

जागरण हो भने विचार व्यक्त गर्नु भएर बुद्धको समाज परिवर्तन गर्ने प्रवृत्तिमा परिवर्तन ल्याउने मार्ग दर्शनमा ठूलो महत्व दिनु भयो ।

ईशाइ, हिन्दू, बौद्ध मार्गी र इस्लाम सबै धर्मका नेता-हरूले आर्थिक, सामाजिक, मानसिक स्तरको उत्थानबाट विश्व भावृत्व र शान्तिको समान उद्देश्य लिएका छन्, तर यी उद्देश्यका निति विभिन्न देशका जनताको सोचाइमा एकता ल्याउनु पर्ने आवश्यकतालाई बुद्धले सबभन्दा बढी महत्व दिनु भयो । धर्मको मर्म नबुझदा एउटै धर्मावलम्बी-हरूमा पनि संघर्ष भइरहेको छ ।

धर्मको मर्म नबुझो धार्मिक संघर्षका चर्चा गर्नु हुँदा प्रधान मन्त्रीले उत्तरी आयरल्याण्डको दृष्टान्त दिनु भयो जहाँ क्याथोलिक र प्रोटेस्टयान्ट क्रिश्चियनहरू आपसमा रक्तपातपूर्ण संघर्ष गरिरहेका छन् । ईशाइका साथ हिन्दू र इस्लामीहरूमा पनि आपसमा संघर्ष भइरहेका छन् ।

भाग्यलाई छाडेर कर्ममा लाग्ने बुद्धको मार्ग दर्शन नेपालीका लागि अनुकरणीय छ । बुद्धको शिक्षा साधारण जस्तो लाग्छ, तर बुझन कठिन छ । दुःख छ भन्छ, यो त सबैले बुझेको कारण हो । दुःखको कारण छ भन्छ यो पनि ठूली कुरो होइन, दुखलाई अन्त अन्त गर्न सकिन्दैन भन्छ, कारण भए देखि अन्त गर्न सकिन्दैन? कारणलाई अन्त गर्न सकेमा दुःखको नाश हुन्छ भन्छन्, यो हेर्दा खेरि

साधारण जर्तो लाग्छ । के यी कुराहरू साधारण होइन र ? तैपनि यी शिक्षाहरू समाज सित घनिष्ठ सम्बन्ध छ । बुद्धको कथनानुसार दुःखको कारण समाजमा रहेका दरिद्रता हो । दरिद्रताको एउटा कारण हो सामाजिक अन्धविश्वास भाग्यमा भर पर्ने । दुःखको निर्मूल भाग्यले हुन सक्तैन, कर्मले नै दुःखको अन्त हुन सकिन्दै । दुःखलाई अन्त गर्ने आठ (d) मार्ग उहाँले देखाउनु भयो । त्यो बाटोको नाउँ हो आयं अष्टाङ्गिक मार्ग । अनि समस्या रहन्दैन । पछि निर्वाण (निष्कलंक जीवन) प्राप्त हुन्छ । यस प्रकार बुद्धले धर्मको माध्यमबाट क्रान्ति गर्नु भएकोले बुद्ध धर्मलाई समाजले स्वइच्छाले स्वीकार गरे । बुद्धको क्रान्ति शान्तिपूर्ण थियो । बुद्धको शान्ति मशानको शान्ति थिएन । मृत शान्ति थिएन । गतिहीन शान्ति होइन । सधै जीवित रहने शान्ति हो । यस्तो शान्तिको लागि क्रान्तिकारी कदम चालेको को हुन् ? सम्पूर्ण सुख वैभवले सम्पन्न राजकुमार सिद्धार्थ हुन । यसले प्रमाण हुन्छ समाज परिवर्तन जुन वर्गको व्यक्तिले पनि गर्न सकिन्दै । उहाँलाई रुखमुनि प्राप्त भएको बोधिज्ञान रुखबाट त्यसै खसेको होइन । उहाँको अथक प्रयत्न र बुद्धि बलको फल स्वरूप प्राप्त भएको हो । अबबोध शक्तिको चिन्ह नै बुद्ध हो । आज बुद्ध गतिशील समाज निर्माणमा एक आदर्श भैसकेको छ ।

एउटा भन्नु पर्ने कुरा के भने शाज हामालाई अनेक प्रकारका धर्मले सताउदै छन् (शोषण गर्दै छन्) जहाँ गए पनि देउतै देउता देखिन्दै । यो भन्दा त्यो ठूलो छ अथवा त्यो भन्दा यो ठूलो छ । एक करोड नेपालीलाई ३३ करोड देरताहरू छन् । कहाँ कहाँ पूजा गर्ने ? आज धर्मको नाउँमा काटमार भइरहेको छ । आपसमा लडै छन् । धर्म प्रवर्तकहरूको विचार राग्नो भएतापनि अनु-

यायीहरूले धर्मको मर्म बुझदैन । तर सबै धर्म भन्दा बुद्धको क्रान्तिकारी शिक्षा विशेष महत्वको छ । भगवान बुद्ध गुफामा चुपचाप बसेर सुधार हुन्छ भन्ने ठान्ह हुन्न । वहाँ सकारात्मक क्रान्तिकारी हुन् । किताब मात्र लेखेर सुधार हुन्न । काम गरेर सकारात्मक प्रचार गरे मात्र शान्ति हुन्न ।

बुद्ध प्रति श्रद्धा

रचयिता- सुश्री कुसुम देवी कस्तूर
रिडी वजार

लय- (म छु चरण प्रभु अति छु अनाथ)
म आउँदै छु प्रभु, हजुरको सामुमा २
बुद्धको दरशन गर्न, हामी जाउँन
म आउँदै छु प्रभु
माया मोह सबै त्यागी बुद्ध हुनु भयो २
रिस राग छोडी ज्ञान प्राप्त गर्नु भयो
म आउँदैछु प्रभु
बुद्ध, धर्म संघको शरणमा जाउँ २
बुद्धको भजन गर्दै हामी जाउँ
म आउँदैछु प्रभु
बुद्धको उपदेश पालन हामी गरी २
कहिले पनि एक अर्काकी मन नदुखाउँ
म आउँदैछु प्रभु
बुद्धको ज्ञान छर्कदै जाउँ २
धर्मको लण्डा फैलाउँदै जाउँ
म आउँदै छु प्रभु
भगवान बुद्धको अर्ती लिहु पर्दछ २
ज्ञानको वत्ती हामी बालदै जानु पर्दछ
म आउँदै छु प्रभु

भारतको बौद्धकालिन शिक्षण संस्थानहरूमा उत्कृष्ट नालन्दा विश्वविद्यालय

— च० आ० कनकद्वीप

भारतवर्षको मगध भन्ने ठाउँमा दुइ महत्वपूर्ण शिक्षण संस्थानहरू भएको कुरो प्राचिन बौद्ध साहित्य एवं अरु ऐतिहासिक उल्लेखहरूमा प्रसस्त पाइन्छ । ती ठाउँमा बौद्ध विहारहरू प्रसस्त रहेको र बौद्ध विद्वानहरू जमघट हुने ठाउँ भएको त्यस ठाउँकै नाम विहार भन्ने रहेको थियो ।

उक्त विहारमा विश्व शिक्षण संस्थानहरू (क) नालन्दा विश्व विद्यालय, एवं (ख) विक्रम शिला विश्वविद्यालय भन्ने रहेको छ ।

नालन्दा विश्वविद्यालय, तक्षशिलालाई छोडेर संसारको प्राचीनतम विश्व विद्यालय मान्न सकिन्छ । वास्तवमा यो उस वेलाको संसार भरको ज्ञान पीठ थियो । यसको विस्तृत ध्वंसावशेषले नै यस विश्व विद्यालयको विशाल-ताको प्रमाणिक छ ।

जब विश्व भर बौद्ध धर्मको प्रचार भरहेको थियो तब नै यस विश्व विद्यालयले आफ्नो ख्याती पाएका थिए ।

नालन्दामा भगवान बुद्धको अनेक बार उपस्थिति रहेको तथ्य पनि पाइएको छ । एक ताका भगवान बुद्धले यसै ठाउँमा वर्षावास वसेका थिए । यहाँको सुन्दर आंप घारी जसमा भगवान बुद्ध ४ महिना सम्म रहेका थिए, त्यो ठाउँ सेँठ (महाजन) प्रावारकले भगवान बुद्धलाई

दान दिएका थिए । भगवान बुद्धको मूल्य शिष्य 'धर्म सेनापति' उपाधिले विभूषित सारीपुत्रको जन्म पनि यहीं भएको थियो । पाली साहित्य एवं चीनी भिक्षु फा-हियान को मत अनुसार नालन्दा राजगृहवाट ८ माइल दूरीमा थियो । सुप्रसिद्ध चीनी यात्री यानचाङ्गको कथन अनुसार बजासन (बुद्धगया) नालन्दावाट ४९-५० माइल फरकमा थियो ।

बौद्ध साहित्यमा नालन्दाको सान्है ठूलो महत्व थियो । नालन्दा बाटै सारिपुत्र र मौदगल्यान जस्ता विद्वान मनी-पिहरू पैदा भएका थिए । भगवान बुद्धले यहीं पावारिक भन्ने ठाउँमा अनेक महत्वपूर्ण सार गर्भ उपदेशहरू दिएका थिए । यहीं एक पल्ट कसैले निम्न प्रश्न गरेका थिए— भगवन् ! ब्राह्मणहरू कुनै पनि मरेकाहरूलाई मंत्र वल्ले स्वर्ग पठाउन सक्छौं भन्दछन् । के तपाईं पनि सक्नु हुन्छ ? भगवान बुद्धले उत्तर दिएका थिए— जसले जीव हत्या, चोरी आदि दुष्कर्म गर्दै त्यो कहिल्यै पनि स्वर्ग जान सक्तैन । (यहाँ स्वर्गको मतलब मुक्ति प्राप्त गर्नु भन्ने हो) ।

भगवान बुद्धको परिनिर्वाणको सय वर्ष पछि वैशालीमा एक धर्म संगीति (सभा) भएको थियो । यस संगीतिमा बौद्ध धर्म दुइ भागमा बांडिए । एक स्थविर

वादी भनियो र अर्को महासाधिक भए । धर्म सम्राट् अशोकको समय सम्ममा ती दुइ भेदहरूबाट पनि अनेक प्रभेदहरू छुट्टिए । तेश्रो संगीतिमा सर्वास्तिवादी (आदि निकाय) हरू स्थविर वादीहरूद्वारा छुट्ट्याइए । छुट्टे भैसके पछि सर्वास्तिवादीहरूले अरू निकायहरूसंग मिलेर नालन्दामा आफ्नै संगीति गरे । त्यसै बेला देखि नालन्दा सर्वास्तिवादीहरूको केन्द्र रहो ।

तर शुंगकाल (१८८ ई. पू.) मा बौद्धहरू माथि तत्कालिन सरकारबाट अचाक्ली गरेका थिए । अतः त्यहाँका बौद्ध भिक्षुहरू गान्धारमा वसाई सरेर गएका थिए । राजा कनिष्ठको समयमा सर्वास्तिवादीहरूले आपनो धर्म ग्रन्थ त्रिपिटकलाई पालीबाट शुद्ध संस्कृतमा उत्था गरे ।

भगवान बुद्धको समय मै नालन्दामा बौद्ध विहारको निर्माण भएको थियो । अशोकको राज्य कालिन उत्तरार्धमा यहाँ शिक्षण संस्था पुन खोलिएको थियो ।

भगवान बुद्धको महापरिनिवर्ण पछि सक्रादित्य, बुद्धगुप्त, तथागत गुप्त, बालदित्य एवं बज्र नामका पांच जना राजाहरूले नालन्दामा एक एक संचाराम बनाएका थिए । डा० सतीश चन्द्र विद्या भूषणको रायमा ४५० इशाको लगभग, बौद्ध सम्राट् बालदित्यको राजत्व कालमा नालन्दा विहार एक बौद्ध विद्यापीठको रूपमा परिणत भै सकेको थियो । तर, नालन्दामा आर्य नागार्जुनको एक मूर्ति पाइएको थियो । यदि यो शालिक (मूर्ति) शुन्यवादी नागार्जुनको हो भने दोश्रो शताब्दीको मध्य देखि नै नालन्दा एक सुप्रतिष्ठित शिक्षा केन्द्र भै सकेको कुरा थाहा लाग्दछ । नागार्जुन महायानको प्रबर्तक थियो । नालन्दा महायानीहरूको गढ कै थियो । यस अनुसार तेश्रो संगीति देखि क्रमशः नालन्दाको विकास भएको थियो ।

मगध साम्राज्यमा ४ महाविहारहरू थिए- बज्रासन (बुद्ध गया) नालन्दा, उदन्तपुरी र विक्रम शिल । धार्मिक दृष्टिकोणबाट बज्रासन ठूलो महत्वको थियो । तर साहित्यिक दृष्टिकोणबाट नालन्दा सर्वश्रेष्ठ थियो । आचार्य दीप्तिकर श्री ज्ञान पनि उही दृष्टिकोणले यहाँ विद्याध्ययन गर्ने आएका थिए । उसबेला चीन, जापान, तातार, मध्य एशिया, तिब्बत, श्याम, थनाम, वर्मा मलाया इत्यादि ठाउँका मानिसहरू यहाँ ज्ञान हासिल गर्ने आउथे । अट्टार बौद्ध निकाय ग्रन्थहरूको अलावा अतिरिक्त वैद्यक, दर्शन, साहित्य र अनेक किसिमका कला कौशल र दर्शन शास्त्रको पठन थाठन यहाँ हुने गर्दथ्यो ।

नालन्दा विश्व विद्यालयमा ८ बटा ठूल ठूला कक्षहरू हुनुका साथै तीन सय बटा अध्ययन कक्षाहरू थिए । सभागृह १० भागमा वांडिएका थिए । तीन बटा विशाल ग्रन्थालय (पुस्तकालय) थिए । रत्न सागर, रत्नोदाढी र रत्न रञ्जक । रत्नोदधिको भवन ९ तल्लाको थियो । यस पुस्तकालयमा हीनयान, महायान र बज्रायानका ग्रन्थहरू थिए । यस विश्व विद्यालय संचालन गर्न त्यस बेलाका सम्राटहरूले सर्वैँ गाउँहरू दान दिएका थिए । विश्व विद्यालयको आफ्नै चिन्ह (Seal) थियो । सुविज्ञ नामक बौद्ध विद्यालय सदृमंको परिपुष्टिको लागि नालन्दामा १०८ विहारहरू बनाएका थिए । जसको नामाकरण बौद्ध विद्यापीठ भन्ने थियो ।

नालन्दा विश्व विद्यालयका विद्यानहरू मध्ये आचार्य शान्त रक्षितको नाम विशेष उल्लेखनीय छ ।

नालन्दामा दर्शै हजार विद्यार्थीहरू थिए । द्वान च्चांड्जले यहाँका आचार्य शील भद्रको ठूलो गुणगान गरेको छ ।

अन्तमा, नालन्दा नै त्यो ज्ञान शाला थियो जसवाट
दुनियांले आर्यदेव, शीलभद्र, धर्मपाल, चन्द्र गो मेन, शान्त
रक्षित, पद्म संभव, कर्मशील, स्थीर मति, बुद्ध कीर्ति,
कुमार श्री, कर्णवति, कर्ण श्री र सूर्यध्वज एवं सुमति
सेनका महान ग्रन्थहरू अध्ययन गर्ने पाए ।

अन्तमा, ११ राँ शताब्दी सम्म अविद्धिन्न रहेको यस
बिश्व विद्यालयको अन्त राजनीतिक कारणवाट भएको
थियो भन्ने इतिवृत्त पालबंशीय राजाहरूको सहयोगको
अभाव एवं मुसलमानहरूको हमलाले स्पष्ट पाठ्य ।

विदा

—सुमन्ना शावच्य

यशोधरा तिमी सुतीरहु,
ज्ञान लिएर म आवनेछु,
चिन्ता न गर दुखी नहोउ,
आदर्श नारी भई देखाउ,
आज मलाई विदा देउ,
उल्लास मनले विदा देउ ।

माता र पुत्र स्नेहमा रही,
नारी जीवन सफल बनाउ,
तिमीमा सीमित मेरो प्रेम,
यस धरतीमा फैलन देउ,
ममताबाट निष्क्रमण हुन,
बुद्धत्व पाउन विदा देउ ॥

बुद्ध

—हन्त्रभन्त्र नक्ति भोक्ता

छ हे खः विश्वया नेता,
छ हे खः शान्तिया दाता,
छं तोतल थःगु राज्य हे,
छं तोतल थ काय व कला हे,

छं तोतल राज्य नीगुदैं या बैशे,
छ वन थःगु दे तोता सारथी व
कन्थकया भरोसाय्,
छं तोतल थगु राज्यया बस्त्र हे,
छं थःगु त्वाल्हात आँगसा हे,

छं राज्य नोता वन नीगुदैया बैशे,
छ जुल बुद्ध स्विन्यादैया बैशे,
छं यात पञ्च वर्गीपित्त प्रथम उपदेश,
छं पीन्यादैं तक यात धर्मया उपदेश,

छ जब जुल चयदैया बैश,
छ वने धका वन कुशीनगरे,
छं जब कुशीनगर ध्यन,
छ परिनिर्वाण जुल सकले रुवयका,

ध्यवा या नाँ।

ले० वैद्या धनकृष्ण अम्बर

दाँ ध्यवा छंगु नां सकसिन हे स्यु ।
छन्त म्हमस्यूपि मनूहे गीत्ति मजू । ध्वाः
छ हे जक दःसा न्ह्याम्हसित हे ज्यू ।
छ उलि मरुथाय मनुख दुःख स्यु ।
छ अपो दुथायन मनूया निपाः ख्वाः ।
मनू ख्वाःया द्योने अश्व धनी ख्वाःपाः ।
दाँ ध्यवा छंगु नां० ।१।

छ लःथें लःया त्वाय गन गाः अनथ्यं ।
पापीम्ह यात नं तमीम्ह धाक्कः वं ।
छ त्वाय शोषक अश्व अत्याचारी त ।
शोक्षा सीधा मखु न्हाँ छ प्रिय मित्र ।
दाँ ध्यवा छंगु नां० ।२।

यदि साहु पिन्थाय दःसाँ छ ता मच्चं ।
सु दुष्ट ! अमिथाय स्वारासुखक वं ।
पहोड्या च्वकाय लःया अस्थीर थे ।
सज्जन पिन्थाय छ ज्यू त्यूँ हे जक थे ।
दाँ ध्यवा छंगु नां० ।३।

छन्त दयके धाःपि थः मदयाः वर्पि ।
विश्वे स्व मनूत अपोलं थुजाःपि ।
गुलि जक न्ह्याक हे दःसां मगाःपि ।
आःला शोषण याय गातका मधाःपि ।
दाँ ध्यवा छंगु नां० ।४।

छ जक दःसा छें तसा वसः वासः ।
फुक्कं न्ह्योने वै तधं चीधं खै सः ।

छ छता मरुथाय न्ह्याम्हसिनं लिफःसो ।
अकेला संसार यात ध्यबां कवत्यो ।
दाँ ध्यवा छंगु नां० ।५।

ध्यवा दुम्हसें या छुं हे मधाः मत्यो ।
धनी खबालं पुयाः अत्याचारी सां द्यो ।
मरुम्हं भिगु ज्या याःसां जूवनी च्यो ।
अथें न्ह्यागु कर्म यानासां ध्यवा पो ।

दाँ ध्यवा छंगु नां० ।६।

ध्यवा पो हेका द्यो छन्त सुनां मसो ? ।
छवैं प्वाले दुर्हाँ वंम्ह मचां हे लिफः सो ।
छ दुथाय लक्ष्मी द्यो वया वास याः वो ।
मरुथाय न्ह्याम्हसिनं कवत्यलेत सो ।
दाँ ध्यवा छंगु नां० ।७।

मानव हृदय लुं रङ्ग ज्वी माः याय ।
लुं कृन अपवित्र वंवंथाय च्वैं च्वैं थाय ।
छन्त सीका थःत मस्युपिन्तला छुधाय ।
यात छ बुद्धि जीवि पिन्त हे आ छुयाय आः छुयाय ।
दाँ ध्यवा छंगु नां० ।८।

लोभित क्यंकीगु छ जाल स्ववी प्वाय ।
परिश्रम मयाःसे नैपिन्त छ ध्वायै ।
छंगु युक्ति मस्यूपि विद्वान सां फवायै ।
न्ह्याम्हसें धाःसां चकी पक्कि सिका न्याय ।
दाँ ध्यवा छंगु नां० ।९।

स्वैरुं उपकारे परिश्रम मन्त्र ।
 छंगु आश भःरे तनमन पात ।
 मानवया मूहे छंगु चक्रे लात ।
 छ ल्हाते मवैयें मन् धाकक ग्यात ।
 दाँ ध्यवा छंगु नां० ११०

छंगु महामन्त्र विश्वं जप यात ।
 छंत लब्ध धंकेगु हे कुत ज्यात ।
 बरू प्राण थस्यै छ स्यनी थें खात ।
 बुद्धि शुद्धि ध्यान छंगु तःले कात ।
 दाँ ध्यवा छंगु नां० १११

धर्मित नं छंके अधर्मितं छंके ।
 चेतन शीलि धाकक छंगु प्रपञ्चे ।
 भारा भुस्त धाकक भाषण या मञ्चे ।
 शोषकत जुकक बाँबाँला खलिङ्गे ।
 दाँ ध्यवा छंगु नां० ११२

नीर्धनीतय् जूजूगु स्वय् जूजूगु नथ् ।
 लः वंथाय् न्याँ वने धाः केवल मैं च्वे ।
 परे ज्वीबले न्याँ बःति काः थें ज्वी वे ।
 तःद्वं या तं चीद्वं या धोँ खौसःया धाजक द्वे ।

दाँ ध्यवा छंगु नां० ११३

परिश्रम या ब्वसा परिश्रम हे तु ।
 अन्नया ग्यसु छिक फल-मुल तु ।
 ग्यय्गु उत्पादन बृद्धि महामन्त्र ।
 खण्ड-मन्द यायां वल दाँया जन्त्र ।
 दाँ ध्यवा छंगु नां० १४१

बौ काय् माँव म्हाय् फाइम्ह छुल्ह्या छ ।
 दाजु किजा ल्वाकीम्ह' अछ जुर्ह्या छ ।
 थवं थः मोकीम्ह शत्रु दय्की म्ह छ ।
 समाज असमान याःम्ह पापी हे छ ।
 दाँ ध्यवा छंगु नां० १५१

सिंगालोवाद सूत्र

—आचार्य इन्द्ररत्न भिक्षु श्रीलंका

बौद्ध गृहस्थी प्रतिपदा (जीवन पद्धति) सम्बन्धी
 सिंगालोवाद सूत्र बाँलाक अध्ययन याय् मागु खै बौद्ध
 साहित्ये उल्लेख जुया च्वंगु दु । उगु अनुसारं सूत्रया
 सार न्हेगु शीर्षक तथा विभाजन यानातगु दु । उकी जन-
 जीवन सम्बन्धी खै गुलित बाँलाक धया तगु दु धयागु
 बाँलाक बुद्धि पूर्वकं अध्ययन यायगु उचित जू धका
 श्रीलंकाया निर्देश पत्रे (आचार संहिताय्) उल्लेख याना
 तगु दु ।

न्हापां थ्व सूत्र भगवान् बुद्धं छाय् कना विजयात
 धयागु कारण पाखे छक विचार याय् नु ।
 गौतम बुद्ध राजगृह नगरे वेलुवनारामे बिज्याना
 च्वंबले सिंगाल धयाम्ह युवक छम्ह (ल्यायम्हचाम्ह
 भाजु) सुथ न्हापनं दना शहर पिने वना एकान्तगु थासे
 च्वना, पूवं, दक्षिण, पश्चिम व उत्तर च्वे वे
 खुगू दिशा यात नमस्कार याना च्वन । बयागु
 प्रति करुणा तथा भि याय् या लागी सुथ न्हापनं भगवान

बुद्ध अन विज्याना—“छ छाय् थथे खुगू दिसा नमस्कार याना च्वनागु धका” न्यना विज्यात ।

“जिमि अबुं सी तेका थुकथं खुगू दिशायात नमस्कार या धैर्थकुगुर्लि” जिमि अबुया अन्तिम वचनयात गौरव तेया लागी थथे नमस्कार याना च्वनागु खः धका लिसः बिल ।

बुद्ध शासने (बौद्ध धर्म) आमथे नमस्कार यायगु चलन मदु धका बुद्धं धया विज्यावले सिगालपुत्रं एसा गथे खःले छक कना विज्याहुं धका अनुरोध यावले बुद्धं धया विज्यागु सूत्र खः ।

थव सूत्रे दुने च्वंगू मुख्य खं थुकथं वर्गीकरण याना ध्वौका काय् फु । [१] प्यंगू प्रकारया कर्म क्लेश, [२] प्यंगू अगति, [३] धन विनाश ज्वीगु लैंपु व उर्कि पतन ज्वीगु, [४] पापी मित्र प्यम्ह, [५] कल्याण मित्र प्यम्ह, [६] खुगू दिशा नमस्कार व ऐश्वर्य लाभ ज्वीगु तरिका ।

न्हापो छीसं सीका तेमागु च्वे च्वंगु शीर्षकया व्याख्या

खः ।

प्यंगू प्रकारया कर्म व्येष्या—
प्राण धात (हिंसा) खुया कायगु, काम मिथ्याचार, मखुगु खं ल्हायगु थव प्यता यात कर्म क्लेश धाइ ।

प्यंगू अगति—छन्द (इच्छां हे) अगति वनीगु पाप कर्म यायगु । द्वेष (तंया जोशे) अगती वनीगु पाप कर्म यायगु । भयं (ग्याना) अगति वनीगु पाप

कर्म यायगु । मोहं (मसीं) अगति वनीगु पाप कर्म यायगु, थव प्यता अगति खः । छन्द, द्वेष, भय व मोह धका लुमंका तेगु अपु ।

स्तम्पत्ति विनाश ज्वीगु लुखा

खुचू—वेहोश ज्वीगु मद्यपान (एला त्वनेगु), वेत्यामे गल्लि चाहु ज्वीगु, प्याखं क्यनीगु थाय मात्तु मा ज्वीगु, मखु पिनिगु संगत यायगु, अल्ढी ज्वीगु थव खुता थःके दुगु धन विनाश ज्वीगु लैंपु खः । थुकी न खुता खुता दोष दुर्ध्याना च्वंगु दु ।

पाप स्त्रि पापीर्पि पास्तार्पि

प्यम्ह—अञ्जदत्थुहर (=न्हागुसां कायगु जक स्वइम्ह) वची परम (=खं जक ल्हाना माने याइम्ह ज्या छुं मयाइम्ह) अनुपिय भाण (=पासाया योगु जक खं ल्हाइम्ह) अपाय सहाय (=स्यकेगु जक गोसा रेवया च्वनीम्ह) थुर्पि प्यम्ह पासाया छवापा पुया च्वनीर्पि शत्रु प्यम्ह खः । इमिगु पहयात बाँलाक सीका थः नापाक च्वनेगु भि धका सीका कायमा ।

कल्याण स्त्रि (र्तिर्पि पास्तार्पि)

प्यम्ह—उपकारक (=थःत भि ज्वीगु ज्याय गुहाली बीम्ह) समान मुख दुख (सुखे नं दुःखे नं बरा-बर खनीम्ह) अत्थवायि (=भि ज्वीगु सुक्षव बीम्ह न्वाइम्ह) अनुकम्पक (करुणा दुम्ह) थूकथं प्यम्ह भिम्ह पासा नाले माः धका ध्वौका काय् माः । थुर्पि प्यम्ह छीत न्हावले भि याइर्पि पासार्पि धका लुमंका तेमा ।

जिगु आत्माया दुने तथागत

- सिद्धिरदन्न व्यावय “काजी”

“ए तृष्णा व वासनाय् दुब्बाना च्वंह मानवत
दं न्ह्यलं चाय्कि । स्वस्व गुलि अल्सि जुया न्हो
वेका च्वने फुगु । कुम्भकर्ण थें न्ह्यलेतुं थः तंका द्यना
च्वंगु । छु तथागतया उपदेशत लोमंके धुन ला ? सदा-
चारी ज्वीगु शील थें ज्यागु पवित्र वाक्यत नं लोमन
ला ? व चतुआर्य सत्यया मार्ग नं लोमंके धुन ला ?
धिकार..... छिपि गुलि माया मोह व तृष्णाय् दुब्बाना,
चेतनहीन ज्वीका च्वने फुगु । दं लिबात, न्ह्यलं चाय्के
जिल । गुलि अन्धकारे दुब्बिना द्यना च्वनेगु ?”

न्ह्यले ला ज्वले ला जित सुनानं थथे धाधां चेतना
बीत सनाच्वन । तर जि धासा लासायतुं । थ्यूक हे मू
पुलेगु इच्छा मदु । मिखा नं चाः थें, म्हगसे म्हंगु थें
जक जुयाच्वन । गुबलें गुबलें सुनानं न्वाना च्वंथें नं
जुल । मने अनेक खँया कल्पना वया भय् भय् बीक दासि
वया च्वन । थौं जित छु जूगु धया थें जुल । थव जिगु
नुगःया जकं भ्रम मखुला ! उर्कि थःत थम्हं हे प्रश्न
यायेत स्वया—

“अय् छु सु हाँ ? कर्पिनि गुलि न्हैपुक द्यना च्वना-
या य् पारापारा हा वया च्वंह !”

“धिकार ! हा.... हा.... हा.... । अय् निर्बुद्धित,
अज्ञानी ज्ञान चक्षु मदुर्पि दैनिला दं ! जि न्हाम्हसां
छन्त छाय ! लिबात दं, खं ला तथागतं सःता च्वंगु ।
मखुसा लिपा पश्ताय्चाया च्वने माली !”

“छिः छिः गुलि हैरान यायेत स्वैच्वंगु । थः धका
न्ह्यले वो, कर्पिनि गुलि न्हो स्यन छं मथूला । आमथे

पारापारा हालां छु काये दै ?”

“ह.... छ आमथे अल्ढी व अहंकारी जुया ला
मज्यूगु । अल्ढी धैगु विनाशया जड (हा) खः । विनाश
योसा द्यना हे च्वँ । मखुसा याकनं दं । तथागतं अज्ज
नं सःता च्वन । जगत संसार उद्धार यायेया लागी वस-
पोलं थः शरीरे दुःख-कष्ट मधासे, गज्या-गज्यागु मार
फया, धोर तपस्या याना बोधि ज्ञान प्राप्त याना विज्यात ।
छ जुलं न्ह्यले दुब्बाना चेतनहीन जुया च्वन । छं
वसपोलया गुण लोमंके धुंकल । त्रिरत्न शरण धायेसःम्ह
छं व त्रिरत्न गुण लोमंके धुंकल । त्रिरत्न गुण म्हमस्यूम्ह
छ ला छ्युंथासं छ्युंथाय् वनीम्ह का । थव जगते छिपि
थें जापि पापीत दया ला काम, क्रोध, लोभ, मोह व
व तृष्णाया वशे डुवे जुया च्वंगु । उलि जक मखु भय,
त्रास आदि व्याप्त जुया नं रोग, व्याधि जन्मजन्मान्तर
तक कय्का च्वनेमाःगु । धर्म नं मस्यू, कर्म नं मस्यू,
न्ह्यले दुब्बाय् दयेव गा: । छिमि गज्यागु तृष्णा थव हाँ ।
न्हों हे छिमिगु विनाशया कारण खः । चेतनाहीन जुया
ला न्ह्योले दुब्बाना जूगु छिपि । धिकार.... धिकार....।
धर्म धैगु मथूला छिमिसं ।”

“धर्म.... धर्म.... । जित चेतना व्यू वयाम्ह कि
धर्मया उपदेश व्यू वयाम्ह ? धर्मया खँ लहाय् ला धासा
छं जित स्यने हे म्वा । जि धर्म याः मया छं खँ हे
खौनि । गुबलें भगवान्या स्मरण मयासे नयागु मदु ।
सुयातं दुःख नं बियागु मदु । सकल प्राणी उत्थे खः
धका भाःपा च्वनागु नं छं हे खँ । थूलि अपो गुलि धर्म

यायगु ले ?”

“छं धायत ला सुयातं दुःख मविया, फुकेसित उति खना धागु ला जि स्वे देखावति धर्मं जक थे च्वं । धायतला/सकसिनं अथे धाई, तर मने छगु कलेश तया ज्वी । म्हुतु यचु नुग वचु । म्हुतुं धायेथे मनं व ज्यां याना क्यने मा: । म्हुतु पाकुपाकु संकां धर्मं धाइमधु । छंके अहंभाव भचा दहे दु । अहंकार विनाशया जड (हा) खः धका स्यूम्हसें अक नं अहंभाव पिकया च्वन । का धासा छं म्हुतु संकागु जि द्योया नां काये मा, जि धर्मं ह्यो’ धका क्यनेत जक स्वयागु ला । छं शुद्ध मनं धर्मं यानागु ख ला ? जि स्वे अवश्य नं मखु । छेँतुं च्वना छथासंतुं फ्यतुना, मिखा तिस्सिना ध्यान यानां धर्मं ज्वी मखु स्खूला ! व ला जाकि म्हिचा छपा घाना जाकि निगः निगः ह्वह्वं म्हुतु पाकापाकां संका द्यो चाहिला मने नाना तरंगया च्यूता खैं वाय्का च्वनीस्ह थे जक खः । भक्तिया नामे छ ढोंगी जक खः । सीकि छिमिसं धर्म यायेत मन शुद्ध याना क्लेश मदेके मा: । वयागुं धवयागुं च्यूवा काये मज्यू । अज्यागु बानित दको तोता छोयेमा । ईर्ध्यां याय मज्यू । अन्धविश्वासे च्वना लोहंया मूर्तियात पुज्यानां जक द्यो खुसि यायेफै धैगु विचा ला । शुद्ध चित्त याःसा लोहै द्योया नं नुगः नायके फु । व मृतियात पुज्याय थे तुं मन यचुका व्यवहार बांलाका यंकुसा यक्व पुण्य दै । छं अथे यायेगु कुतः मया । इमि नुगले दिक्क दुर्वंचन लहाय्यो छिमिसं ।

लोहंया मूर्तिइ द्यो दुविना च्वं धैगु विश्वास दुम्हस्थां गरीब दुःखीर्णि मनूते आत्माया दुने न द्यो सुला च्वंगु दु धैगु गथे मस्यूगु ! मदुपिन्त (चित्तयात) दान पुण्य याना, इमिगु हृदय त्याके फुस! छन्त गुलि धर्मं लाई । पुण्य दई । इमिसं गुलि सुवाः वी, गुलि जय माने

याई । छंगु मिथ्या धर्मं थःत है भ्रष्ट याये द्यन ।”

“धत्तेरी, छु हाला च्वंगु पारापारा । छु धर्मं धैगु द्योयागु हे जक यायेमागु ला । दान पुण्य हे जक धर्म ला । गृहस्थी धर्म, धर्म हे मखुला ? गृहस्थी धर्म धैगुली च्वने गुलि थाकु । धन्दाया कु-कुविया उखे थुखें चाचा-हिला ज्या याना जहान परिवार प्रतिपाल याना च्वने मा: । थः नये-त्वने मधासे इमिगु इच्छा पुरे याना च्वनेमा: । उलि कष्ट नया फुसंत दुगु इले द्योया भक्ति भाव याना नं च्वना । थुलि अपो गुलि धर्मं यायेगु ।”

“आम खैं जा खः । अयनं छंके अहंभाव वया हे च्वन तिनि । छं गृहस्थीया लागी याःगु धर्मं जहान परिवार प्रतिपाल नं अवश्य जू । व ला छंगु छेँया लागी जक जुल वया सिकं तःधंगु, महानजु धर्म त्याग चेतना देका कर्तव्य पालन यायगु खः । प्राणीया उपरे दया-माया तयेगु । सुयातं म्वासां म्वासां नुगले स्याक कटु वचं मल्हाय्यगु । धर्मया ज्या नं निर्गति खैं याना भ्रष्ट ज्वी धैगु गथे मस्यूगु । नुगः स्या: वचं धैगु दुर्गं । छन्तु न छन्तु अवश्य दुर्गति फ्यमाली यो । उर्कि तथागतया वचं मन्यना ला—प्राणी मात्र यात दया ति । उद्धार यायेगु स्व । वैगुणयात गुणं त्यलेगु स्व । अहंभाव पिकाये मत्य । सकल प्राणी उर्थें भा:पित । गुलि यैपुसे च्वं ध्व वाक्यत ।”

“अहो, थुल. थुल । जि बाँलाक ध्वाथुल । छं जिगु नुगले च्वंगु त्रुणा, ईर्ध्यां, राम, मोह, द्वेष, क्लेश आदि हाकुतिना वांछोयेगु कुतः यात । आवंलि छंगु खैं न्यना ज्या बाँलाक त्रि-शरण भरे हे च्वने । सकसितं नं फुगु ज्ञां बिई । स्वयात नं नुगले स्याके मखु । थःभि जुया खैं लहाय् मखु । हिसादि कर्म नं याये मखु । तर छ सु खः । जितः चेतना ल्यूवोम्ह । मने दुर्गुणया खिति याना च्वंगु यच्चुक हुया छोयेत चेतना ल्यूवया च्वंम्ह

छ सु ? जि न्हाले दुवाना च्वनाम्हसित छ न्ह्यलं चाय्का बिल । छु मनं छन्त सुवा बिइ जि । गुलि नं छन्त थः मने बोथें धया व फुक्क अपराधयात क्षमा या । जि पश्चाताप याये धुन । उर्कि जितः मोक्षया लँ क्यना बिउ । छ सु खः, गुम्ह खः छंगु रूप छको जक स्वये आपुलु जुल ।"

ह !! आतिनिका छ ध्वाथूगु । उर्किला खः नि छन्त न्हाचं निसें दँ न्हिलं चायकि, अल्छी ज्वी मते, अहंकार तोति, धका हाला च्वनागु । परोपदेशे पाण्डित्यं

अर्थात करपिन्त उपदेश वीगुली जक पण्डितता क्यना ज्वी मते । थःम्हं छु याना मयाना धयागु पाखे बरोबर ध्यान ति । थःम्हं न्हागुं याय ज्यू करपिसं जक मज्यू । थःम्हं ध्यबा मुंके ज्यू करपिसं जक ध्यबा मुंके मज्यू । थःम्हं विहार देके ज्यू मेपिसं विहार देके मज्यू थथे ज्या व खँ मत्वेका ज्वी मते । ज्या व खँ त्वेका उपदेण व्यू सा धर्म यासा धात्यें धर्मत्मा ज्वी ।

अहो ! थौं जि न्हालं चाल । धर्म धयागु छु न्हाय-कने थें छ्लंज्ज खने दत । आ जि द्यना च्वने मखुत ।

क्रोध

—ब्रह्मिन्नाया स्नानन्धर

क्रोध धयागु संस्कृत शब्द खः । क्षीगु भासं क्रोध-यात तँ धाइ । सारा प्राणी याके तँ दइगु स्वाभाविक खः । तँ गन सुला च्वनी धयागु सुनानं मस्यु । दिया सलाइया दुने मि सुला च्वं थें प्राणीया मने दुने तँ सुला च्वंगु दु । थःत मयोगु ने माल कि, मयोम्ह खनकि, तँ पिहाँ वे यो । तर पशु तसें तँ यात थःगु बसे ते मफु । मनुखं तँ यात थःगु बसे तेफु । क्रोध यात बसे ते मफुम्ह मनू मजुसे राक्षस जू वनी । यक्व शास्त्र सेका तम्ह जूसा नं तँ पिकाइम्ह जूसा वयागु ज्ञान खतंनगु थलबल थें जू वनी । उर्कि बुद्धं धया विज्यागु "कोधो सत्थ मलं लोके" शास्त्रयात खतं नइगु तँ खः । तंगुलु मनू यात मिखा कांम्ह धयां आपा पाइ मखु ।

बुद्ध्या शिक्षा अनुसार राग, द्वेष व मोह मानव जातिया महान शत्रु खः । अशान्तिया मूल मंत्र धासां अपो खँ ज्वी मखु । राग, द्वेष व मोह यात दमन याय फुसा, कोत्यला छोय फुसा मनू असाधारणम्ह महा पुरुष ज्वी फु । बौद्ध भासं धाय माल धासा मार्ग फल प्राप्त याय फु । च्वे द्वेष धका पिहाँ वै च्वंगु या अर्थ है क्रोध खः । बुद्ध्या शिक्षा अनुसारं क्रोध दमन यायत न्हावले सतकाँव सावधान जुया च्वनेमा । थःत थःम्हं म्हसीके मा । चाय्का च्वने मा: कि तँ पिहाँ वल धयागु । अले तँ दमन यायगु उपाय लुया वइ । तँ पिहाँ वइगु कारण नं म्हसीके मा । तँ पिमकाइम्ह मनू यात मनू तसें द्यो धका नं धया च्वं ।

खजा नकतिनि बूझ मचा याके तँ धयागु मदु थें
च्वं । छाय् धासा व मचा यात दासा खवजकं खवइ तँ
पिकया छुं याइ मखु । जबकि व मचा प्यर्दे ति दुम्ह
ज्वी वयात कीसं दाल धासाः वं खव नं खवइ अले तँ पिकया
छुं नं छ मखुगु प्रतिक्रिया क्षमनी, वां न्याना सां बी,
अप्पां सां केकी ।

मनुखैं क्रोध मर्भिगु वस्तु धका भा मधु वा मथू ।
क्रोधया हेतु थव खः धका सीकेगु कुतः मणा । थुगु बारे
विवेक पूर्वकं विचार यायगु शक्ति मदुगुलि कीत नाना
प्रकारया दुःख कष्ट जुया च्वन । विनाश या कारण यक्वं
दु उकी मध्ये छगु तथांगु कारण क्रोध खः । गुवले तक
कीके क्रोधं थाय् कया च्वनी अवले तक कीगु न्होने अन्ध-
कार व अविद्यां तोपुया च्वनी तिनि । तँ पिहाँ वइबले
त्यो मत्यो छुं हे धाइ मखु । उकि हे धयातगु खः ।—

दोसो अत्थं नजानाति दोसो अत्थं न पस्सति
अन्धसमं यदा होति तदा दोसो भिज्जते नरं ॥

अर्थात्— द्वेषं अर्थं व अनर्थं म्हमस्यू, द्वेषं अर्थं व
अनर्थं मखं । द्वेष कांथे खः उकि न्हावले मनूयात स्यंका
बी । द्वेषया लक्ष्य हे विनाश खः ।

उदाहरण या लागी छगु घटना प्रस्तुत याय् । छम्ह
ऋषीया गंगा पार याना उखे पारी बने माला च्वन ।
वयाके ध्यबा मदु । व ऋषी द्वंगाय् च्वना पार तरे जुल ।
पारी थंका माझीं ऋषी याके दस्तुर हिं धाल । वयाके
छुं दहे मदु छु बी ऋषिं छुं मदु धागु र्खं न्यना मार्किया
तँ पिहाँ वल । फलस्वरूप माझीं ऋषीयात ज्वना सास्ति
यात । उथाय् लाक प्वाये दुम्ह मार्किया मिसा वया
ऋषियात सास्ति याय् मते धका पैं वल । माझीया बरा
छ जित बाधा व्यू वइम्ह धका कलामेसित लाकमं प्यंका
बिल । प्यंकूगु थासे लाना विचरा गर्भिणी मिसा अनन्तुं
सित । लिपा माझी पश्तावे जुया दुःखी ज्वीका च्वने
माल । थज्यागु अनुभव कीत नं मजूगु मखु । उकि तँ
धयागु साप ग्यानापुसे च्वांगु दुर्गुण खः । थव दुर्गुण कीसं
फक्क नं कीगु मनं तापाका छोय्गु कुतः याय् माल ।

समाचार

आनन्दकुटीमा सार्वजनिक सभा

२५२० साँ बुद्ध जयन्ती र २६०० शयौं सिद्धार्थ
गौतम जन्म जयन्तीको उपलक्ष्मा बैशाख पुर्णिमा (३१
बैशाख २०३३) को दिन आनन्दकुटीमा प्रधान मन्त्री डा०
तुलसी गिरीको सभापतित्वमा धुम धामका साथ बुद्ध

जयन्ती समारोह मनाएको थियो ।

समारोहको प्रारम्भमा स्वागत भाषण गर्नु हुँदै बुद्ध
जयन्ती समारोह समिति (२५२०) का सचिव श्री कनक
मान शाक्यले आज मनाउन लागिएको २६०० यौं सिद्धार्थ

जन्म जयन्ती तथा २५२० बुद्ध जयन्ती समारोहको अपनै विशेषता छ भन्नु भयो ।

परराष्ट्र मन्त्री श्री कृष्णराज अर्यालिले सुन्दर शान्त देश नेपालका बासिन्दा हामीहरू धेरै अविभगवान् बुद्धले सिकाउनु भएको शान्तिको मार्गबाट अगाडि बढन चाहन्दै भन्नु भयो ।

संसारको कुनै पनि धर्मले अर्कालाई हेला गर्ने र संकीर्णता सिकाउदैन भन्नु हुँदै श्री अर्यालिले भन्नु भयो । बुद्ध धर्मले जातिवाद र वर्ग भेदको विरुद्ध ठूलो संघर्ष गरेर समानताको पाठ सिकाएको छ ।

समारोहमा लुम्बिनी विकास समितिका अध्यक्ष श्री लोक दर्शनले लुम्बिनी विकासको पवित्र उद्देश्य जुन क्रिया कलापहरू हुन लागेका छन् त्यसमा विशेषतः धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक, पुरातात्त्विक, सामाजिक, आर्थिक र पर्यटन जस्ता कुराहरूलाई ध्यानमा राखी गुरु योजना बनालागेको जानकारी दिनु भयो ।

भारतीय राजदूतले नेपाल र भारतको सम्बन्धमा भगवान् बुद्धको जन्मगाथा ठूलो भूमिका रहेको कुराको चर्चा गर्नु भयो र भन्नु भयो— नेपाल बुद्धको जन्मभूमि हो र भारत कर्मभूमि हो ।

नेपालका लागि संयुक्त राज्यका राजदूतले उहाँको देशमा अठाई लाख बौद्ध मार्गीहरू भएका विभिन्न विश्वविद्यालयहरूमा बौद्ध दर्शन सम्बन्धी पढाइ हुने जानकारी दिनु भयो ।

उक्त समारोहमा भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरले लुम्बिनी विकास योजनाको चर्चा गर्नु हुँदै भैरहवा र लुम्बिनीका बीच सडक बने पछि उक्त योजनाको

विकासमा ठूलो सघाउ पुग्न जाने विश्वास व्यक्त गर्नु भयो । उहाँले लुम्बिनी योजनाको कार्यमा शीघ्रता ल्याउनु पन्ने कुरा पनि उल्लेख गर्नु भयो ।

उहाँले पाली साहित्यबाट गौतम बुद्धको जन्म बत्तमान लुम्बिनी नै हो भन्ने प्रमाणित भइसकेको छ भन्नु हुँदै यसको लागि कुनै विवाद हुन सक्तैन भन्नु भयो । उहाँले फेरि भन्नु भयो । लुम्बिनी-देवदह, देवदह-कपिलवस्तु बीच बाटो बनाइ दिएको भए त्यहाँ पनि छिटो विकास हुने थियो ।

उक्त समारोहमा इजरायलका राजदूत, बंगलादेशका राजदूत नेपालका लागि संयुक्त राष्ट्र संघका आवासीय प्रतिनिधि, जापानका राजदूत, पाकिस्तानका राजदूत, सेभियत रूसको दूतावासको दूतीय सेक्रेटरीहरूले बोल्नु भएको थियो ।

प्रवचन गोष्ठी

२५२० साँ बुद्ध जयन्तीको अवसरमा साप्ताहिक धर्मदेशना कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय गण महाविहार बुद्ध शासन सेवा समितिद्वारा आयोजित प्रवचन गोष्ठी समारोहमा यातायात राज्य मन्त्री श्री घर्ती मगरले भैरहवाबाट लुम्बिनी जाने बाटोको निर्माण कार्य चाँडै सम्पन्न हुने कुरा बताउनु भयो ।

भूतपूर्व मन्त्री श्री भूवनलाल प्रधानले सिद्धान्त र भावना भन्दा व्यवहारबाट भगवान् बुद्धको उपदेशको अनुसरण गर्नु पर्छ भन्नु भयो ।

उक्त समारोहमा लुम्बिनी विकास समितिका अध्यक्ष श्री लोक दर्शन वज्राचार्य, बुद्ध जयन्ती समारोह समितिका उपाध्यक्ष भिक्षु सुदर्शन, संयुक्त अधिराज्यका भिक्षु लोडरो,

श्री राजनान उपलक्ष्मीहरूले पनि बोल्नु भएको थियो । उक्त समारोह किम्बु नुवोवानन्द महास्थविरको सभापतित्वमा बद्धको थियो ।

श्री ५ चुम्मा बडाम्हारानीबाट पुरस्कार प्रमाणपत्र प्रदान

श्री ५ मुमा बडा महारानीबाट रत्नराज्यलक्ष्मी देवी शाहबाट नेपाल बाल संगठनद्वारा बुद्ध जयन्तीको उपलक्षमा आयोजित बाद विवाद प्रतियोगितामा विजयी हुने बालबालिकाहरूलाई बाल मन्दिर नक्सालमा एक समारोहका बीच पदक, पुरस्कार तथा प्रमाण पत्र वितरण गरि बमिसयो ।

तिलौराकोट नै गौतम बुद्धको कुलभूमि प्राचीन कपिलवस्तु

विभिन्न वक्ताहरूको ऐतिहासिक प्रमाणहरूको व्याख्या

काठमाडौं जेठ ९ गते । सिद्धार्थ गौतमको २६ सर्वै जन्म जयन्तोको उपलक्षमा त्रिभुवन विश्व विद्यालय इतिहास र संस्कृत विभागको संयुक्त तत्वावधानमा जेठ ८ गते कीर्तिपुरमा बुद्ध जीवनी र उपदेश सम्बन्धी प्रवचनको आयोजना गरिएको थियो ।

भूतपूर्व मन्त्री श्री भूवन लाल प्रधानले गौतम बुद्धको कुलभूमि कपिलवस्तु र मातृ भूमि देवदहको स्थापना बारे प्रकाश पार्नु हुँदै सबै नेपालीहरूलाई यस महान् भूमिका तथ्यहरूमा परिचित हुन आग्रह गर्नु भयो ।

भूतपूर्व मन्त्री श्री प्रधानले बौद्ध धार्मिक ग्रन्थ महावंश तथा ललित विस्तरको आधारमा शाक्य वंशीहरूको

उत्पत्ति र कपिलवस्तु तथा देवदह राज्यहरूको स्थापना बारे चर्चा गर्नु हुँदै वर्तमान केरवानी गाउँ नै बुद्धकालीन देवदह हो भन्नु भयो ।

उहाँले देवदहको पुरातात्त्विक उत्खनन् र ऐतिहासिक खोज तदारूकताका साथ हुनु पर्ने कुरामा जोड दिनु हुँदै चीनिया यात्री हुयन सांगको वर्णन र केरवानी गाउँमा भएको स्तूप र छेउमा रहेको रोहिणी नदीले पनि त्यस क्षेत्रलाई नै देवदह हो भन्ने कुराको बढी पुष्टी गर्नन् भन्नुभयो ।

डा० तुल्सी राम वैद्यले “कपिल वस्तुको परिचय” विषयमा बोल्नु हुँदै सिद्धार्थ गौतमको कुल भूमि प्राचीन कपिलवस्तु नेपालको तिलौराकोट हो भन्ने कुराको विभिन्न आधारमा पुष्ट गर्नु भयो ।

डा० वैद्यले कनिङ्डघाम, राय डेविड, डा० फुरर भिन्सेन्ट द्वितीय जस्ता विश्वका विभिन्न विद्वानहरूले गत अस्ती वर्ष यतादेखि तिलौराकोट नै प्राचीन कपिलवस्तु हो भन्ने विचार प्रकट गर्दै आएको मात्र नभई चीनियो यात्रीहरूको वर्णन भौगोलिक र ऐतिहासिक आधारमा समेत कपिलवस्तु वर्तमान तिलौराकोट भएको कुरा प्रमाणित हुन्दै भन्नुभयो ।

भारतको पिपरहवालाई नै प्राचीन कपिलवस्तु हो भनी भ्रम फैलाउन खोजेकोमा धार्मिक ग्रन्थमा उल्लिखित वर्णनको आधारमा खण्डन गर्नु हुँदै उहाँले प्राचीन कपिजवस्तु भागीरथ (नदी) को किनारमा, जंगलको छेउमा र हिमालयको काखमा रहेको राज्य हो र बी कुराहरू पिपरहवाको भन्दा रोहिणी नदीको किनारमा, शिवालिक हिमालय श्रृँखलाको काखमा र चारकोश झाडी जंगलको छेउमा रहेको वर्तमान तिलौराकोटको पृष्ठ

भूमिले प्राचीन कपिलवस्तु संग धेरै सामन्जस्य राख्ने
कुरा प्रष्ट पार्नु भयो ।

भारतको पिपरहवामा उत्खनन् गरी फेला परेका
भग्नावशेषहरू मठ र गुम्बा ढांचाका भएकोले ती शुद्धोदन
राजाको दरबारका हुन् भन्ने कुनै आधार नभएको र
स्तुपहरूको स्थापना गर्ने चलन बुद्धपछि महायान मतको
प्रादुर्भावबाट भएको हो भन्नु हुँदै उहाँले त्यहाँ फेला परेका
स्तूपका भग्नावशेषहरू पनि बुद्ध भन्दा पछिका मात्र हुन्
भन्ने कुरा स्पष्ट हुन्छ भन्नु भयो ।

पुरातत्त्वविद् श्री बाबुकृष्ण रिजालले गोष्ठीमा तिलौ-
राकोटका प्राचीन अवशेषहरू बारे बोल्नु हुँदै कपिलवस्तु
कुन हो भन्ने कुरा बौद्ध साहित्य तथा चिनियां यात्रीका
बयान अनुसारको बाह्य आधार, पुरातात्त्विक वस्तु जस्ता
आन्तरिक आधार र ती बस्तुहरूको प्राचीनता सम्बन्धी
वैज्ञानिक आधारहरूमा मात्र पुष्ट हुन सक्छ भन्नु भयो ।

तिलौराकोट उत्खननको सिलसिलामा मौर्य कालका
पुरातात्त्विक वस्तुहरू फेला परेको कुरा चर्चा गर्नु हुँदै
उहाँले सो क्षेत्रको एक ठाउँमा करीव २३०० पन्चमार्की
सिक्काहरू फेला परेकोबाट पनि प्राचीन समय उक्त ठाउँ
शहर वा व्यापारिक केन्द्र रहेको बुझिन्छ भन्नु भयो ।

श्री रिजालले तिलौराकोटको प्राचीन अवशेषहरू
पूर्णतया शहरी इलाकाको बनौट अनुसार भएकोले त्यो
क्षेत्र कपिलवस्तु राज्य हो भन्ने कुरामा शंका गर्नु पने
आवश्यकता नै छैन भन्नु भयो ।

डा० राम निवास पाण्डेले “कपिलवस्तुको इतिहास”
विषयमा बोल्नु हुँदै बैदिक आर्य कालदेखि कपिलवस्तुमा
स्थायी बसोबास भएको कुरा बताउनु भयो ।

कपिलवस्तुका प्रथम राजा उत्कामुख भएको उल्लेख
गर्दै विभिन्न समयमा कपिलवस्तुमा वाह्य शक्तिहरूदारा
आक्रमण गरिएको कुराको चर्चा गर्नु भयो ।

उहाँले सम्राट अशोक कपिलवस्तुमा तीन पटक आए-
का र त्यहाँ चिनियां यात्री हुयनसांग तथा फाइन याढ,
तिब्बतबाट इत्सिङ्ग नेपालका जित्रामल, रिपु मल्ल र
अनोमदा मल्ल पनि बुद्धको कुल भूमि कपिलवस्तु आएको
ऐतिहासिक कुराको प्रकाश पार्नु भयो ।

भिक्षु अमृतानन्दले “बुद्धका उपदेशहरू” बारे बोल्नु
हुँदै चतुरार्य सत्य नै बुद्धको प्रमुख उपदेश हो र यसको
गहनतम र वास्तविकता बुझन गाहो छ भन्नु भयो ।

बुद्ध दर्शनले ब्राह्मणहरूको हेला गर्छ भन्ने धारणा
गलत हो भन्नु हुँदै उहाँले बुद्धका धेरै जसो प्रमुख अनु-
यायीहरू ब्राह्मणहरू नै भएको कुरा बताउनु भयो ।

डा० हितनारायण काले भौतिक उन्नतिको शिखरमा
पुगेको आजको विवरा अध्यात्मिक भावनाको कमी भएको
कुरा औल्याउनु हुँदै बुद्धले देखाएको आध्यात्मिक दर्शन
वर्तमान मानव समाजको लागि प्रगतिका मार्ग बन्न सक्छ
भन्नु भयो ।

मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र अध्ययन संस्थानका
डीन श्री उपेन्द्रमान मल्लले कपिलवस्तु सम्बन्धी हालसम्म
भएका उत्खनन् र ऐतिहासिक खोज सम्बन्धी व्यापक
प्रचार प्रसार भास्मा गलत ब्रह्महरू हट्ने विश्वास व्यक्त
गर्दै यस सम्बन्धमा अरु विस्तृत कायंहरू हुनु पनि कुरामा
जोड दिनु भयो ।

सो अवसरमा प्रा० माधव राज पाण्डेले पनि बुद्ध
दर्शन सम्बन्धमा प्रकाश पार्नु भएको विदो ।

लुम्बिनीमा बुद्ध जयन्ती

यस पाली २५२० साँ महापरिनिर्वाण पवं बुद्ध जयन्ती तथा २६०० यों सिद्धार्थ गौतम (बुद्ध) जन्म शतीको उपलक्षमा बुद्ध जन्म भूमि लुम्बिनीमा अभूत-पूर्व रूपले बुद्ध जयन्ती समारोह मनाएको थियो ।

उक्त समारोह लुम्बिनी धर्मोदय समिति तथा २५२० साँ बुद्ध जयन्ती समारोह समितिको संयुक्त आयोजनामा भएको थियो ।

बैशाख ३० गते बृद्धबार साँक ६ बजे ज्ञान माला भजन प्रदीप पूजा तथा बुद्ध जीवनी सम्बन्धी चित्र प्रदर्शन ।

बैशाख ३१ गते बृहस्पतिबार विहान ६ बजे देखि ७ बजे सम्म बुद्धको वायज वितरण तथा उपासक उपासिकाहरूले जुलूस द्वारा लुम्बिनी परिक्रमा । ७ बजे देखि ९ बजे सम्म शील प्रार्थना, बुद्ध पूजा र धर्म देशना । १० बजे देखि १२ बजे सम्म भिक्षुहरू लामाहरू तथा अनागारिकाहरूलाई भोजन प्रदान ।

सार्वजनिक सभा

लुम्बिनी बुद्ध जयन्ती समारोह स्थानीय बुद्ध जयन्ती समारोह समितिका सभापति भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको थियो ।

श्री रवीन्द्र त्रिपाठी प्रधानाध्यापक श्री बुद्ध आदर्श माध्यमिक विद्यालय लुम्बिनीबाट स्वागत भाषण भएको थियो ।

छब्बीस सर्यों सिद्धार्थ जन्म जयन्तीको उपलक्ष्यमा लुम्बिनीमा आयोजित सार्वजनिक सभामा न्याय, कानून तथा संचार मन्त्री श्री जोगमेहर श्रेष्ठले प्रमुख अतिथिको

रूपमा बोल्दै हुनुहुन्थ्यो ।

युद्धको विभिन्निकाले धेरिएको र कोघ, द्वेष र वैभवस्यले पीडित आजको मानव समुदायका लागि भगवान बुद्धको करुणा, दया र शान्तिको मार्ग नै उद्धारको एक मात्र विकल्पको रूपमा देखा परेको कुरा उल्लेख गर्नु हुँदै श्री श्रेष्ठले नेपालले प्राचीनकाल देखि नै भगवान बुद्धका सन्देश र आदर्शहरूको अनुसरण गरी शान्ति पूर्ण सह अस्तित्वलाई आफ्नो राष्ट्रिय अनु-शासनको प्रमुख स्तम्भ बनाएको छ भन्नु भयो ।

उहाँले लुम्बिनीको अतिरिक्त भगवान बुद्धको पैतृक नगर कपिलवस्तु पनि नेपाल अधिराज्यमा हुनु हाम्रो लागि ज्ञन ठूलो सौभाग्यको कुरा हो तथा उच्चाइसाँ शताब्दी देखि नै विश्वका प्रसिद्ध पुरातत्वबिद्हरूले नेपालको तीलिहवा नजीकको तिलौराकोटलाई नै प्राचीन कपिलवस्तु मानेको कुरा सर्वविदित छ भन्नु भयो ।

कपिलवस्तु मात्र होइन भगवान् बुद्धको माता माहामाया देवीको माइत देवदह पनि हाम्रो नेपालको यसै क्षेत्रमा भएकोले लुम्बिनी, कपिल वस्तु, देवदह र भगवान् बुद्ध अधिका दुइ पूर्व बुद्धहरूको कर्म भूमिको रूपमा नेपाल अधिराज्य को यो क्षेत्र विश्वको नै पवित्रतम स्थानहरूमध्ये एक हुन गएको छ भन्नु अनिश्चयोक्ति हुने छैन भन्नु भयो ।

श्री श्रेष्ठले आज भगवान् बुद्धको यस पवित्र जयन्तीको उपलक्ष्यमा लुम्बिनी र कपिलवस्तुको पावन भूमिलाई विकसित पार्न हृदय देखि सहर्ष हामी सबै सामूहिक प्रण गरीं र भगवान् बुद्धको पवित्र जन्म-भूमिको गौरवशाली नागरिकको रूपमा ओ-आफ्नो कर्तव्य पूरा गरीं भनी सबैमा हार्दिक अपील गर्नु भयो ।

उक्त अवसरमा भूतपूर्व मन्त्री श्री रविन्द्रनाथ शर्मा, राष्ट्रिय पञ्चायतका भू. पू. सदस्य श्री के. वी. शाही, लुम्बिनी अञ्चलाधीश, लुम्बिनी आदर्श गाउँ पञ्चायतका उप प्रधान पञ्च श्री दशरथ कुर्मी, ज्ञान मला भजन खलका नाति गुरुज्यू, श्री बोधिराज शक्य, श्री सत्यनारायण मल्लिक र भिक्षु विमलानन्दले बुद्धि महान आदर्श र उपदेशबारे प्रकाश पार्नु भएको थियो ।

बुद्ध जयन्ती समारोह समिति काठमाडौंका उपाध्यक्ष भिक्षु सुदर्शनले कपिलवस्तु कहाँ छ भन्ने बारेको विवाद निरर्थक छ भन्नु हुँदै कपिलवस्तुमा प्राप्त दरबारको भग्नावशेष र तलाउले घेरै अघि तै सो विवादको अन्त गरेको कुरा बताउनु भयो ।

भगवान् बुद्धको २६०० सयों जन्म जयन्तीको अवसरमा ३१ बैशाख को बिहान ३ हजार मानिसले भाग लिएको जुलूसले लुम्बिनी परिक्रमा गन्यो ।

जुलूसमा हात्ती, घोडा, विद्यालयका बाल बालिका र स्काउटले पनि भाग लिएका थिए ।

साथै यस वर्ष बुद्ध जयन्ती समारोह समिति काठमाडौंको आयोजनामा करीब ३०० यात्रीहरू बुद्ध जयन्ती मनाउन लुम्बिनीमा भेला भएका थिए ।

विराटनगरमा बुद्ध जयन्ती

राष्ट्रवादी स्वतन्त्र विद्यार्थी मण्डल मोरंग शाखा द्वारा २५२० सौं बुद्ध जयन्तीको उपलक्ष्यमा “बुद्ध र शान्ति” शीर्षक एउटा प्रवचन गोष्ठी कार्यक्रमको आयोजना गरिएको थियो ।

आनन्द भूमि

त्यस अवसरमा बोल्नु हुँदै भूतपूर्व मन्त्री श्री सुरेन्द्र बहादुर बस्नेतले हात हतियारको होड बाजी भएका आजको तनावपूर्ण विश्वमा बुद्धको उपदेशहरू अत्यन्तै महत्वपूर्ण भएको बताउनु भयो ।

श्रीमती देवकुमारी थापाले बुद्धका उपदेश आज पनि २५०० वर्ष पहिले जस्तै महत्वपूर्ण छन् भन्नु भयो ।

श्रीमती शान्ता पोखरेलले बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनीलाई विश्वको मान चित्रमा ल्याउन संयुक्त राष्ट्र संघको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ भन्नु भयो ।

भूतपूर्व अञ्चलाधीश श्री लक्ष्मीराज भक्त नेपालीले बुद्धका शान्तिका सन्देशहरू सत्यतामा आधारित भएकाले युग्मै युग सम्म रहिरहने कुरा उल्लेख गर्नु भयो ।

श्री नरोत्तम प्रसाद अधिकारीले बुद्धका उपदेशहरू लाई मन, वचन र कर्मले पालन गरेको खण्डमा मुक्ति प्राप्त गर्न सकिन्छ भन्नु भयो ।

राष्ट्रवादी स्वतन्त्र विद्यार्थी मण्डल मोरंग शाखाका सभापति श्री भाष्कर महत्तको सभापतित्वमा भएको प्रवचन समारोहमा अन्य वक्ताहरूले पनि बुद्धको जीवनी र उपदेश बारे प्रकाश पार्नु भएको थियो ।

बीरचंजमा बुद्ध जयन्ती

गौतम बुद्धको २५२० सौं महापरिनिर्वाण जयन्ती विभिन्न कार्यक्रमका साथ यहाँ मनाइयो ।

माइस्थान मन्दिरबाट निस्केको भगवान बुद्धको प्रतिमा सहितको धार्मिक जुलूस नगर परिक्रमा गरी बीरचंज नगर पञ्चायतको प्राङ्गणमा पुगे पछि सभासा परिणत भयो ।

नगर पञ्चायतका प्रधान पञ्च श्री गोपाल प्रसाद प्रधानको सभापतित्वमा भएको सो सभामा केन्द्रीय उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष श्री हरि प्रसाद गिरीले भगवान बुद्धले धार्मिक प्रचार मात्र नगरी समाज उत्थानका लागि पनि उपदेश दिनु भएको कुरा बताउनु हुँदै बुद्धको उपदेश अनुरूप हामीले काम गर्नु पर्छ भन्ने सल्लाह दिनु भयो ।

उक्त अवसरमा केन्द्रीय रेडक्सको उपाध्यक्ष श्री चन्द्र त्रिकम शाह, श्री उमानाथ शर्मले बुद्ध र बुद्ध धर्म बारे बोल्नु भएको थियो ।

पोखरामा बुद्ध जयन्ती

भगवान बुद्धको २५२० औं जयन्तीको अवसरमा स्थानीय बुद्ध विहार नदीपुर (पाटनको) हातासा निर्माण गरिने बुद्ध विहार पाहुना घरको शिलान्यास गण्डकी अन्धलाधीशले दैशाख पूर्णिमाको दिन गर्नु भयो ।

करीब रु. ८५ हजारको लागतमा तयार हुने उक्त पाहुना घरमा ४ बटा कोठा र एउटा सभा कक्ष हुने छन् ।

उक्त भवन बनाउन स्थानीय किष्टल होटेलले बचन दिएको कुरा सम्बन्धित व्यक्तिले बताएका छन् ।

बोधिसत्त्व सिद्धार्थको जन्म, बुद्धत्व प्राप्ति र तथागतको महापरिनिर्वाण दिवस २५२० औं बुद्ध जयन्ती ज्ञान माला भजन संघको आयोजनामा तीन दिन सम्म विभिन्न कार्यक्रमका साथ मनाइयो ।

महायान संघ

यसै गरी अखिल नेपाल महायान बौद्ध समाज काठमाडौंको आयोजनामा विकासको लागि शान्ति

भन्ने विषयमा कुमारी बहालमा भएको प्रवचन समारोहमा सभापतिको आसनबाट भूतपूर्व मन्त्री श्री भुवन लाल प्रधानले देशमा शान्ति हुनु नै विकासको मार्ग खुल्नु हो भन्नु भयो ।

अखिल नेपाल महायान समाजको केन्द्रीय अध्यक्ष श्री सानुमानन्द वज्राचार्य, आयोजक समितिका अध्यक्ष श्री माणिकराज वज्राचार्य, शान्ति शुभ, श्री कृष्णनारायण मानन्दर तथा श्री कमलानन्द वज्राचार्यहरूले पनि बोल्नु भएको थियो ।

चैनपुरमा बुद्ध जयन्ती

२५२० औं बुद्धको महापरिनिर्वाण जयन्तीको उपलक्षमा स्थानीय सिद्ध विहार ज्ञानमाला संघको आयोजना मा विभिन्न कार्यक्रमका साथ बुद्ध जयन्ती मनाइयो । बुद्ध मूर्ति यात्रा बजार परिक्रमा यरी अन्तमा सार्वजनिक सभामा परिणत भएको सप्राचार छ ।

त्रिशूली

२६०० बुद्ध जन्म जयन्ती या उपलक्षे त्रिशूली सुगत बौद्ध मण्डलया आयोजनाय ३० दैशाख खुनु सुगत पुर विहारे बौद्ध प्रवचन गोष्ठी जूगु व ३१ दैशाख स्वार्या पुँही खुनु बुद्धया रथ यात्रा चाहिका बुद्ध जयन्ती माने यागु समाचार दु । भिक्षु मेधकरं उपदेश विद्या विज्यात ।

प्रवचन

बुद्धया २७०० दं जयन्तीया उपलक्षे त्रिभुवन त्रिशूली व्यावसायिक माध्यमिक विद्यालयया आयोजनाय 'बुद्ध धर्म व नेपाल' या बारे प्रवचन कार्यक्रम देका मानेयागु समाचार दु । भिक्षु अश्वघोषया पाखें उक्त विषय प्रवचन जूगु खः ।

बार्गलुड्जन्मा बौद्ध प्रवचन गोष्ठी

गौतम बुद्धको २५२० सौं शुभ जयन्तीको पुनीत उपलक्ष्यमा श्री ज्ञानोदय महाविहारमा ज्ञानोदय पुस्तकालय को तत्वावधानमा बुद्धको वारेमा एक भव्य प्रवचन गोष्ठीको आयोजना गरिएको थियो; जस्ता मुख्य अतिथिको रूपमा धौलागिरी अञ्चलाधीश श्रीमान लक्ष्म बहादुर गुरुङ ज्यूको उपस्थिति थियो ।

पुस्तकालय अध्यक्षकै सभापतित्वमा भएको उक्त समारोहमा श्री डा० राधव प्रसाद धिताल— बुद्धको औषधोपचार” प्रहरी उपरिक्षक श्री राम विनोद मिह— “अनुशासनशील बुद्ध” जि. शि. अ. हर्कमान प्रधान— “बुद्धको शिक्षाको देन” प्रो० बालकृष्ण नेभा “बुद्धको दर्शन” र अञ्चल न्यायाधिस केदार नाथ शर्माबाट— बुद्धको न्याय पक्ष र विषयलाई लिएर सारागम्भित वक्तव्य-हरू दिनु भएको थियो ।

अन्तमा प्रमुख अतिथिको आशनबाट श्रीमान अञ्चलाधिशज्यूवाट भगवान् बुद्धको विषयलाई लिएर विभिन्न परिभाषाको साथै भगवान् बुद्धको पञ्चशीलको भावनालाई हृदयंगम गरी हामीहरू कोही पनि बेकारी नवसी सबैले आआफ्नु क्षेत्रबाट आफू सबदो इमान्दारी पूर्वक कार्यरत भएमा मात्र देशको उन्नति र प्रगति सम्भव छ भन्नु भयो । सो समारोहमा प्र. जि. अ. श्री जगन्नाथ भक्त श्रेष्ठको पनि उपस्थिति थियो ।

अन्तमा सभापतिको आशनबाट श्री विराट कुमार श्रेष्ठले आमन्त्रित भेला भएका श्रोतावर्ग सबैमा समारोह रोचक र शान्तमय बातावरणमा सम्पन्न भएकोमा धन्यवाद ज्ञापन गर्दै सभा विसर्जन गर्नु भयो ।

बिहान बाजा गाजा सहीत बिहार परिकमा गरे पछि बुद्ध पूजाको साथै शील प्रार्थना सम्पन्न भयो ।

रिढीमा कुमारी ज्ञान साला संघ

नयाँ ज्ञानमाला संघमा कुमारीहरूको नामावली यस प्रकार छ :—

अध्यक्ष सुश्री कोइली प्रधान, उपाध्यक्ष सुश्री चपला श्रेष्ठ, सचिव— सुश्री ज्ञानु गोङ्गजु, कोषाध्यक्ष— सुश्री नरम शोभा यांछे; सदस्यहरू सुश्री कुमुम कसजु, सुश्री मञ्जुला श्रेष्ठ, सुश्री गुलाफ श्रेष्ठ, सुश्री इन्दिरा बजीमय, सुश्री मीना, बजीमय, सुश्री यशोधरा जोशी, सुश्री भूवनेश्वरी प्रधान ।

२६०० याँ बुद्ध को जन्म जयन्ती उक्त ज्ञानमाला संघको आयोजनामा विभिन्न कार्यक्रमका साथ मनाइएको समाचार छ । नयाँ उमंग र जोशका साथ यसपालि नाटक र हाजिर जवाफ तथा प्रवचन गोष्ठी कार्यक्रम बनाइ बुद्ध जयन्ती रमाइलो ढंगले सम्पन्न भएको थियो ।

प्रवचन गोष्ठीमा अनागारिका चूल सुभद्राले भगवान् बुद्धको जन्म भएको, बोधिज्ञान प्राप्त गर्नु भएको र महापरिनिर्वाण हुनु भएको तीन घटना जुटेको वारेमा व्याख्या गर्नु भयो । तदनन्तर सुश्री कोइली प्रधान, सुश्री चपला श्रेष्ठ, सुश्री कुमुम कसजु, सुश्री ज्ञानु गोङ्गजु र सुश्री यशोधरा जोशी हरूले पनि बुद्ध र बौद्ध शिक्षा बारे बोल्नु भएको थियो । कसैले बौद्ध गीत गाउनु भयो ।

त्यस्तै अरू अरू राष्ट्रिय विकास सेवाको तरफाट श्री महेन्द्र नाथ कर्माचार्य र रमेशलाल श्रेष्ठले पनि केही बौद्ध गीतहरू गाउनु भइ कार्यक्रम रमाइलो र सफल बनाइ दिनु भयो । बुद्ध जयन्ती समारोह सफल बनाउनका लागि धर्म संघको सहयोगले पाएकोले उक्त संस्था धन्यवादका पात्र भएको छ ।

नव गठित रिडी कुमारी ज्ञानमाला संघलाई उत्तरोत्तर संवृद्धिको लागि शुभ कामना छ र अरू अरू प्रान्तलाई पनि रिडी ज्ञानमाला संघले प्रेरणा दिएको छ । आनन्द भूमि पत्रिकाको तर्फबाट धन्यवाद छ ।

कालिस्पोङ्गे बुद्ध जयन्ती

२०३३ बैशाख ३१ गते स्वांया पुन्ही खुनु कालिस्पोङ्गे धर्मोदय सभाया तत्त्वावधाने स्थानीय धर्मोदय विहारे कुरुक्षेत्र धायक २५२० द बुद्ध जयन्ती महोत्सव सम्पन्न जुल । वहनि गौतम बुद्धया जीवनी व बौद्ध धर्म सम्बन्धी अचल चित्र (Slide Show) जूगु समाचार दु ।

जन्मदिन खुन्नु विस्कुट वितरण

त्रिशूली सुगतपुरे विज्याना च्वांम्ह भिक्षु मेधंकर या उपसम्पन्न जूगु फिछ्वाँ क्यांगु उपलक्षे स्थानीय अस्पताले वसपोलं विस्कुट इना व्यूगु समाचार दु ।

समाज सेवा यागुलि

रु० २०००।- पुरस्कार

समाज सेवा यागुया बदलाय श्री धर्मरत्न शाक्य त्रिशूली यात श्री ५ या सरकार रु. २०००। निदो नगद पुरस्कार व्यूगु समाचार दु ।

ज्यापुही खुन्नुया कार्यक्रम

सदां थें आनन्दकुटी विहारे ज्यापुन्ही खुनु विभिन्न कार्यक्रम सम्पन्न जुल । सुधे ज्ञानमाला भजनं लिपा बुद्ध पूजा जुल । भिक्षु कुमार काश्यपं बुद्ध पूजा छाय् याना च्वनागु व यानां कीत छु फाइदा दु धयागु बारे व्याख्या याना धया विज्यात ।

छम्ह उपासक वैराग्य जुया भिक्षु जू बन । तर भिक्षु जुयागु युलिमछि दत नं ध्यान लाभ व मां फल प्राप्त मजू । आखिरे गुरु याथाय् बना न्यन युलिमछि त्याग यानानं बुद्ध दर्शन मदु । मनं तुनाये फल मदु । गुरु मेस्यां धाल— छ छें वै धन सम्पत्ति त्याग यागु धात्येया त्याग मखु । व ला छ सी बले त्याग याना बने मानिगु । छ त्याग यायमागु अहंकार व अभिमान खः ।

वसपोलं धया विज्यात बुद्ध पूजा याना च्वनागु हाकुगु नुग यचुकेत खः ।

दायक सभा स्थापना जूगु

२५ द वैद्य वैद

आनन्दकुटी दायक सभाया सभापति श्री पूर्ण काजी तुलाधरं सम्बोधन याना धया दिल— आनन्दकुटी दायक सभा स्थापना जूगु २५ द दत । २००८ साले स्थापना जूगु खः । आनन्दकुटी दायक सभां २५ द या भिन्न यानातगु ज्या चर्चा याना धयादिल— आनन्दकुटी दायक सभां बुद्ध जयन्ती न्यायकेत न्हापाँ चेतना हया न्ह्याव्यात चतुर्थ विश्व बोद्ध सम्मेलने सक्रिय कथं भाग काल आनन्दकुटी न्होने च्वांगु संघावास भिक्षुपि च्वनेगु विहार व बुद्ध विहार बने ज्गु आनन्दकुटी दायक सभाया प्रयत्न खः ।

पुन्ही पतिकं आनन्दकुटी बूद्ध पूजा चले जुया च्वांगु भिक्षु संघ व अनगारिका पिन्त भोजनया प्रबन्ध मिः याना च्वगु आनन्दकुटी दायक सभाया आयोजनाय् ९ सकसिगुं सहयोगं खः धयादिल ।

दायक सभाया चुनाव नं याकनं ज्वी धयागु सूचन विया दिल ।

छुद्ध छम्ह अनुशासन प्रियम्ह खः

भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरं उपदेश विया धया
विज्यात जीवने अनुशासनशील ज्वीगु छगु सुखया लेंपु
खः । अनुशासन प्रिय जुया थं प्रिय भावी व माने याय
वह पिन्त माने यायगु जीवन सुखमय ज्वीगु साधन खः
धया विज्यात ।

वसपोलं बुद्ध छम्ह धात्येया अनुशासन प्रियम्ह खः
धयागु प्रमाण विया धया विज्यात- बुद्ध आलवक
राक्षसया भवने विज्याना च्वंबले आलवकं बुद्धयात तमं
पिहाँ हुं धा बले बसपोलं सुंक पिहाँ विज्यात । हाकनं
दुहाँ वा धा बले बुद्ध हाकनं दुहाँ विज्यात । थुकथं
स्वको तक दुहाँ पिहाँ विज्यात । प्यकोगु खुसी
पिहाँ हुं धाबले बुद्धं धया विज्यात- अति जुल ।
प्यको तकं पिहाँ हुं धायगु शिष्टाचार मखु । आ
छं फुगु या पिहाँ वने मखु धाबले आलवक राक्षसं
मतौ तल बुद्ध थे जाम्ह हे धयागु खं न्यँ । प्यकोगु
पटके अति जुल धका पिहाँ मवं ध्व खं ठीक जू धका
राक्षस याके चेतना दत ।

न्हिनेसिगु कार्यक्रमे भिक्षु विवेकानन्द स्थविरं कुमार
काश्यप माताया श्रद्धा व काय् प्रति ममताया वारे उप-
देश याना विज्यात ।

छुल्पकल कार्यक्रम

यल धपा बहिली युवक बौद्ध मण्डलया आयोजना
कथं शनिवार पतिकं बुद्ध धर्म सम्बन्धी छलफल व
प्रवचन कार्यक्रम देकुगु समाचार दु । लच्छिया स्वको
उक्त बौद्ध मण्डलया प्रसुब कार्यकर्त्ति पावे प्रवचन
व छलफल ज्वी । महीनाया अनित्म शनोबारे विद्वान
भिक्षु छम्हे सिगु निर्देशने निर्णयिक छलफल ज्वी ।

उगु कार्यक्रम अनुसार जैठ महीनाय भिक्षु अमृतानन्द
महास्थविरया नेतृत्वे बुद्ध कालीन साहित्यया वारे छलफल
जुल । दक्ले न्हापां हेराकाजी सुइका नं हसन प्रज्ञा,
जवन प्रज्ञा व विमुक्ति प्रज्ञा छु धका न्यंगु प्रश्नया लिसः
नं महास्थविरं बाँलाक विया विज्यात धयागु चर्चा दु ।
अनं लिपा मेपिसं नं प्रश्न न्यंगु समाचार दु ।

ध्व असारं भिक्षु अश्वघोष उक्त छलफल कार्यक्रमे भाग
कागु समाचार दु ।

आनन्दभूमियात्त सहायता

दिवंगत पूजनीय दाजु ज्ञानरत्न व किजा हेराकाजी
पिनि पुण्य स्मृतिस श्रद्धापूर्वकं आनन्दभूमि पत्रिका यात
१५- चन्दा प्रदान यानाम्ह

लोकरत्न तुलाधर
मासंगलि

बौद्ध हाजिर जवाप

बुद्धया २५२० महापरिनिर्वाण जयन्ती सिद्धार्थ
गौतम बुद्धया २६०० दैं जन्म जयन्तीया उपलक्षे यल
वंबहा आधुनिक पुस्तकालयया ग्वसा कथं बौद्ध हाजिर
जवाफया प्रतिफल यथे खः ।

चाकवा वही चक्रवर्ति पुस्तकालयं १६ नम्बर कया
प्रथम जुल । नाग बाहा कुति बहा बौद्ध पुस्तकालयं
१२ नम्बर कया द्वितीय जुल । नत्वा जनहित पुस्त-
कालयं ८ नम्बर कया तेस्वा जुल । महाबौद्ध बौद्ध पुस्त-
कालयं ४ नम्बर कया चतुर्थ जूगु समाचार दु ।

धर्मदूत द्विवस

वंगु ज्यापुन्ही खुनु स्थानीय गणमहाविहारे 'धर्मदूत
द्विवस' माने मागु समाचार दु । ज्यापुन्ही खुनु अशोक
महाराजं थः काय् महेन्द्र महास्थविर लंकाय छोया बुद्ध धर्म
प्रचार यागु दिं जुया 'धर्मदूत' द्विवस धागु खः ।

अन्त्याक्षरी प्रतियोगिता

स्थानीय गणमहाविहारे आवाड ६ गते बुद्ध व बुद्ध धर्म सम्बन्धी गाथा कविता व म्ये या अन्त्याक्षरी प्रतियोगिता जूग समाचार दु ।

थुगु प्रतियोगिताय् गण महाविहार प्रथम, सुमंगल विहार द्वितीय, यशोधरा विद्यालय ल.पु. तृतीय जूगु समाचार दु ।

स्वागत समारोह

२०३३ वैशाख २५ गते खुनु धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी पाखें नव गठित लुम्बिनी विकास समितिया अध्यक्ष श्री लोक दर्शन वज्राचार्य या सम्माने स्वागत समारोहया आयोजना जुल । न्हपां उक्त गोष्ठीया अध्यक्ष धर्मवती अनगारिकां स्वागत भाषण याना धया विज्यात-लुम्बिनी विकासया चर्चा जूगु यक्वं दत । तर विकासया ज्या शुरू मजूनि । आ श्री लोकदर्शन दाइ या अध्यक्षताय् नव गठित लुम्बिनी विकास समिति गठन जूगुलियाकन लुम्बिनी विकासया ज्या शुरू ज्वी धयागु आशा याना । उर्कि हे थैं थ्व स्वागत समारोह यानागु खः ।

अनं लिपा श्री लोकदर्शन वज्राचार्यं धया विज्यात लुम्बिनी विकास ज्वी त्यंगु योजना या व्याख्या याना विकास या ज्या शुरू यायृत भैरहवा लुम्बिनी लैंपु देका च्वंगु खैं न्ह्यथना विज्यात ।

अनं लिपा धर्मकीर्ति विहारे धर्म परीक्षाय् व प्रौढ बौद्ध कक्षाय् पास जू पिन्त श्री लोक दर्शन वज्राचार्यं पुरस्कार व प्रमाण पत्र इनाबीगु ज्या जुल ।

अन्ते भिक्षु अश्वघोषं सभापति आसनं सक्षितं धन्यवाद विया सभा विसर्जन याना विज्यात ।

अन्तर्राष्ट्रीय बौद्ध सूर्ति प्रदर्शन

२६ वैशाख गौतम बुद्धया २५२० महापरिनिर्वाण जयन्तीया लसताय व धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया खुद क्यंगु उपलक्षे छ्गू समारोहे वर्मी अनगारिका महागुणवतीं छन्द यागु अन्तर्राष्ट्रीय बौद्ध सूर्ति प्रदर्शनी उद्घाटन याना विज्यात ।

स्थानीय श्रीघः नःघटोल स्थित धर्मकीर्ति विहारे जूगु उक्त प्रदर्शनीया आयोजना धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीं यागु खः ।

उगु प्रदर्शनीस नेपाल, भारत, चीन, थाइलैण्ड, मंगो-लिया, वियतनाम, जापान, श्रीलंका, बर्मा, तथा काम्बो-डिया या जम्मा १५० सि, ढलौठ, ल्वहैं या बुद्ध मूर्ति प्रदर्शन यानातगु खः ।

वेस्सन्तर जातक नाटक

२७ वैशाख धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीबा आयोजनाय ख्वप बौद्ध संस्कृत विहारे विज्याना च्वंम्ह भिक्षु विवेकानन्द महास्थविरं देका तगु बौद्ध जातक वेस्सन्तर राज-कुमार बोधिसत्त्वया नाटक श्रीघ विहारे क्यनेगु कार्यक्रम न्ह्याइपुक सम्पन्न जुल । उखुनु व वेस्सन्तर प्याखं स्वेतगुलि मनूत हुल जूगु खः उलि श्रीवले गुबले मजूनि धयागु चर्चा दु ।

ख्वपे बुद्ध जयन्ती

बुद्धया २६०० दें जन्म जयन्ती व २५२० बुद्धया महापरिनिर्वाण जयन्तीया उपलक्षस स्थानीय मुनि विहार या आयोजनाय विभिन्न कार्यक्रम देका बृद्ध जयन्ती माने यागु समाचार दु ।

२०३३ बैशाख ३१ गते स्वाँया पुन्ही खुनु मुनि विहारे श्रामणेर महेन्द्रया पाखें शील प्रदानं लिपा बुद्ध पूजा व धर्म देशना जुल । निहने श्रावक यान व महायान भिक्षु पित्त भोजन दान सम्पन्न जुल । बान्हि लिपा बाँलाक छायपा यानातगु खते बुद्ध मूर्ति तथा श्री कृष्ण सिल्पकारया आयोजनाय पिहाँ वोगु ध्यमे बाजं, बासुरी व दाफा अले ज्ञानमाला भजन सहितं कुँहः धायक खप दे चाहिका रथ यात्रा सम्पन्न जुल ।

अनं लिपा संकाइले श्रामणेर महेन्द्र या सभापतित्वे सभाया ज्या पुवन । मुनि विहार बुद्ध जयन्ती समारोह समितिया सचिव श्री इन्द्र राज शाक्यं स्वागत भाषण याना धैदिल की थः थःले जक मखु विश्व शान्तिया लैंपु बुद्ध धर्मे दुर्घाना चंगु दु । श्री बाबु काजी शाक्यं- बुद्ध क्यंगु लैंपु मनु जुइ सय्क्यगु लैंपु खः धयादिल । अनं लिपा बौद्ध दर्शन अध्ययन परिषदया सल्लाहकार श्री नारायण प्रसाद बैदं धयादिल- थाँ बुद्ध नेपाले जन्म कासां नेपाया विभूति जक मजूसें विश्वया विभूति जुया विज्यागु वसपोलं समाज भिके फैगु पुलांगु कुरीति बांछोया ज्या छिगु न्हूगु समाज दयके फैगु विक्षांविया विज्यागुलि खः । अनं लिपा कोसाध्यक्ष श्री रामकृष्ण बैदं पाखें आय व्यय रिपोर्ट न्यंका दिल । उक्त समारोहे समितिया उपाध्यक्ष श्री सम्यक रत्न वज्ञाचार्य बुद्ध जयन्ती छाय् माने याना च्वनागु व सक्सिगुं सहयोग दुर्गुलि थुकथं भव्य रूपं बुद्ध जयन्ती माने याय् खंगु हर्षया खं खः । सहयोग भावना दयका यंक्यगु हे बुद्धया विक्षा खः धया विज्यात । अन्ते सभापति आसनं श्रामणेर महेन्द्र पाखें धन्यवाद ज्ञापनं लिपा सभा विसर्जन जुल ।

सुन्नि विहारया सुरक्षा

मुनि विहार दायक सभाया अध्यक्ष श्री रामकृष्ण

बैद्य या अनुरोध कथं उक्त विहारया सुरक्षाया लागी १०३१- दाँ विया आजीवन सदस्य ज्वीगु शुरू जुल । मेम-थासं नं थथे गुहाली वै धैगु मुनि विहारया दायक सभा आशा याना चंगु दु ।

भक्तपुरे बौद्ध हाजिर जवाप

भगवान बुद्धया २६०० दै जन्म जयन्तीया उपलक्षे खप लोकेश्वर ज्ञानमाला भजन मण्डलया खवसाकथं २०३३ ज्येठ ३ गते श्रामणेर महेन्द्रया सभापतित्वे बुद्ध धर्मया बारे हाजिर जवाप त्रियोगिता जुगु समाचार दु । उगु प्रतियोगिताय् न्हापांलाम्ह (प्रथम) बौद्ध संस्कृत विहार वयांत्यू (दोत्रा) झ्ल वही । वयां ल्यू (तिसरा) मुनि विहार अले दक्षिणे लिपा लाम्ह (चौठा) बौद्ध दर्शन अध्ययन परिषद जुल ।

जा. म. सचिव आयोजक श्री बाबु काजी वज्ञाचार्य । उक्त मण्डलया अध्यक्ष हेरा जोती वज्ञाचार्यं न्ह्यस लिसः कासाय् त्यापित्त पुरस्कार इना बिल ।

खप बौद्ध संस्कृत विहार या आयोजनाय् सुथे बुद्ध पूजां लिपा भव्य रूपं छायपा याना तगु जीप मोटरे बुद्ध मूर्ति तथा बेन बाजा व स्कूलया विद्यार्थी वर्गं व उपासक उपासिका समूह न्होने च्वना झ्ल धायक जात्रा सम्पन्न जुल । भिक्षु विवेकानन्द पाखें बुद्ध पूजा व धर्म देशना कार्यक्रम जुल ।

बनेपाय् बुद्ध जयन्ती ।

२५२० बुद्ध महापरिनिर्वाण जयन्तीया लसताय् ३१ बैशाख स्वाँया पुन्ही खुनु सुथे भव्य रूपं छायपा याना तगु खते भगवान बुद्धया मूर्ति तथा स्थानीय सुदर्शन विहारं निसें बनेपाया व यें या बाजं खल तथा बजार चाहिका चन्द्रकीर्ति विहारे ध्यनेवं शील प्रार्थनां लिपा बुद्ध पूजा याना बुद्ध जयन्ती समारोह कुँह धायक सम्पन्न जुल ।

भिक्षु महापन्थ व भिक्षु बोधिसेन पिसं बुद्ध पूजा व उपदेश
विद्या विज्ञात ।

ध्यानकुटी बौद्ध चित्र प्रदर्शन

बनेपा ध्यान कुटी बुद्ध जीवनी, महासत्त्व राजाया
जीवनी व वेस्सन्तर राजकुमारया जीवनी सम्बन्धी बौद्ध
चित्र प्रदर्शनी जुल ।

फलफुल विलरण

न्हने ३ बजे ति स्थानीय क्रिष्णवन तेगु चौर मेमो-
रियल अस्पताले ध्यानकुटी अध्ययन मण्डल पाखें विरामी
तेत फलफुल इना बुद्ध जयन्ती माने यागु समाचार दु ।

मणि मण्डप दायक परिषद गठन

ललितपुर जेठ ३० गते । मणि मण्डप महाविहार
क्वालखुइ भाइ महर्जनया सभापतित्वय् छगु सभा जुल ।
व हे सभाय् “मणि मण्डप दायक परिषद कमिति छगु गथन
जुल । कमितिया कार्यकारिनि सदस्यपि क्वे च्वयातः
थें खः ।

अध्यक्ष- न्हुक्ष लाल उपासक, उपाध्यक्ष- भाइ मह-
र्जन, सचिव- प्रेम बाहादुर बज्राचार्य, सह स- पवित्र
बाहादुर बज्राचार्य, कोषाध्यक्ष - जीत बाहादुर बज्राचार्य,
प्रचारक- हेरा काजी सुइका, सदस्यपि- बुद्धिराज शाक्य,
पञ्चराज शाक्य, जयराज, हेम बाहादुर, देव रत्न शाक्य,
माला शाक्य ।

‘न्ह्यासः-लिसः’ या लिसः

२५२० दैं या बुद्ध जयन्ती या लसताय् निकःगु बुद्ध-
धर्म सम्बन्धी न्ह्यासः लिसः या कार्यक्रम ‘आनन्द भूमि’
पविका पाखें पाठक पिनि न्होने तयागु सकल सिनं सिया

विज्यागु दीगु हे दु । प्रकाशित न्ह्यासः मध्ये पूर्व घोषणा
अनुसार प्यब्दे स्वब्दे लिसः स्वम्हसिया पाय्छि जूगु जुया
पुष्कर था घोषणा याना च्वना ।

पाय्छि जूगु लिसः व पुरस्कार विजयीपि क्रमस निम्न
लिखित अनुसार खः-

लिसः ल्या लिसः

१. अमर वति नगरे ।
२. कुररघर (छे) या काली उपासिका
३. ‘दोन वत्यु’ वा ‘द्रोण वस्तु’ ।
४. अमेरिकी बौद्ध कण्ठे हेनरि स्टिल अल्करं
५. २०२६ साल मञ्जसिर २१ गते

(6 Dec. 1969)

६. यूरोप याम्ह जेनरल कर्निहाम महोदय ।
 ७. चौबोस कोती व छगु लाख समापति ध्यान ।
 ८. न्यागु लाख (५०००००) खर्च यात ।
 ९. त्रीवेद व जोतीषादि ।
 १०. सुप्तीया (सुप्रीया) उपासिका ।
 ११. २०३२ साल चैत्र १२ गते ।
 १२. ‘चिन काङ्ग चिन (The Diamond Sutra) धेरु बौद्ध धर्म सकु ।
 १३. न्हेगु कोटी जनसंख्या व छगु लाख न्येन्हेदो
छे खा ।
 १४. भिक्षु कुन्त युत तिस्स ।
 १५. मृगार श्रेष्ठी थः भौमचा विशाखा यात बुद्ध या
न्होने मात्रू स्थाने तःगुलि ।
 १६. सम्राट अशोक मौर्य बंश याम्ह ।
- पाय्छिगु लिसः विद्या विजयी जूपि:-
१) केशव राज बज्राचार्य-फिल्म लिसः पाय्छि जूगु

२) यस कुमार शाक्य- किंविंगु लिसः पायच्छि जुगु
३) बुद्ध रत्न शाक्य- किंनिगु लिसः पायच्छि जुगु

प्रतियोगिताय् विजयिपिन्द आपालं सधुवाद दु ।
विजयिपित गुगु छगु उचित समारोह्य पुरस्कार बीगु जुइ ।
थुकिया सूचना विजयि पित यथा समय प्राप्त जुइ ।

हेराकाजी सुजिका

नागबहाल १५/३७९, ललितपुर ।

भोटे विहार उद्घाटन समारोह

२०३३ ज्येठ २३ गते बनेपाय् ध्यानकुटीस न्हूगु
विहार भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर पाखे उद्घाटन सुस-
म्पन्न जुल । उगु विहारे स्थापना यायत अनगारिका
धम्मवर्ति बर्मि निसें हया विज्याम्ह बाँलाम्ह सिहासने
फेतुका तम्ह भगवान बुद्ध, साप बाँलाक देका तगु खते
तथा स्थानीय त्रिभुवन पार्क (बस विसौनि) निसें धिमे
बाजा, नार्थि बाजा, माहाली बाजा, धा बाजा, आदि
सकल भिक्षुण व अनगारिकापि अले ये, गल, खवप, सांगा,
धौख्यो आदि थासं दोलंदो भद्धानुषि न्हो न्हो च्वना
भारि नक्सां लसकुस याना ध्यानकुटी विज्याका न्हूगु
विहारे उक्त मूर्ति स्थापना जुल ।

थूकथं दोलंदो बजारे मन्ह्युक उलिमछि मनूत
मुना भोटे (बनेपाय्) जात्रा गुबले मजूनि धयागु चर्चा
दु । दक्सिवे स्थानीय जनतायात चुमुकं साले थे साला
कागु ये स्वसः प्यसः धर्मकीर्ति विहारया उपा-
सिकात व धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्टीया सदस्यात
ज्वलाकं पर्सि सिना बो पिनिगु एक रूपता खना खः ।

भिक्षु महासंघ पाखे ठीक न्हिनेस्या २ बजे विधि
पूर्वकं मूर्ति स्थापना या ज्या सिद्धेवं कायेक्रम अनुसार न्हिने
ठीक २०३० बजे काभ्रो जिल्ला सभापति श्री आशाकाजी
बैद्यया अध्यक्षताय उद्घाटन समारोह सम्पन्न जुल ।

उक्त सभाय न्हापां श्री केशव काजी बैद्य ध्यानकुटी
अध्ययन मण्डल पाखे स्वागत भाषण याना बनेपाया बौद्ध
ऐतिहासिक व ध्यानकुटी विहार या पृष्ठ भूमिया खँ चर्चा
याना दिल ।

वेक नं धया दिल- काठमाडौं धर्मकीर्ति विहारया
उपासक उपासिका पिनि पाखे ध्यानकुटी बुद्ध पूजा याना
बनेपा वासी श्रद्धावान पिन्त प्रीति भोज याकु बते थ्व
थायया दुर्दशा व मद्धिना चंगु खना स्थानीय वादे खल
प्रमुख तथा प्रधान पञ्च श्री रामकृष्ण, उप प्रधान पञ्च
श्री श्रीहर वादे पिनि संयुक्त प्रयत्न द्वारा थ्व थायया शोभा
अपूर्व जुल ।

अनं लिपा हाकनं बनेपा पाखे लथ्ता भोय न्यायकू
बले धम्मवती अनगारिकां बाखं कना सीबले मुलु छपु
हे ज्वना बनी मखु उर्कि थ्व थासे विहार छगु देके दुसा
ज्यू धागु सुकाव कथं विशेषं काठमाडौंया श्रद्धावानपिसं
थथगु श्रद्धां चन्दा प्रदान यागु या फल स्वरूप थ्व विहार
निर्माण जूगु खँ न्ह्यथना दिल ।

थर्नि स्वदै न्हो भिक्षु अश्वघोष बनेपाय् विज्याना
रचनात्मक ढंग बुद्ध धर्म प्रवार याना विज्यागुर्लि स्थानीय
जनतां बौद्ध धर्म प्रति आस्था बढे याना यंकुगु खँ न्ह्यथना
दिल ।

अनं लिपा स्थानीय दछुत्वाया पाखे श्री गोपाल
भक्त बादे जुं धया दिल- थन बनेपाय् ध्यानकुटी निर्माण
जुसेलि त्वात्वाले भिक्षु अश्वघोष व अनगारिका धम्मवति
पाखे धर्म उपदेश बीगु कार्यक्रम छ्येँ छ्येँया कलह कम
यायत गाकं उपयोगी जूगु खँ चर्चा याना दिल ।

वेकनं धयादिल बुद्ध धर्म नेपाले जक प्रचार जुया चंगु
धर्म मखु अन्तर्राष्ट्रीय देशे व्यापक रूपं प्रचार जुया चंगु

व महत्वपूर्ण जूगु बुद्ध्या पञ्चशील नियमं खः धयागु खें
घटनात्मकं व्याख्या याना दिल ।

लुम्बिनी विकास समितिया अध्यक्ष श्री लोक दर्शन
वज्ञाचार्यं न्ववाना धया विज्यात न्ह्यागु ज्याय् परस्पर
सहयोग व त्याग तपस्या दत धासा व ज्या अवश्य सफल
ज्वी । सहयोग धयागु श्रद्धां ज्वीमा धयागु खें प्रमाण बीत
लुम्बिनी जूगु घटना चर्चा याना विज्यात । लुम्बिनी
बुद्ध जयन्ती माने यायत कमिटि गठन यानावले मुस्मांत
वया धावल कि जिमित थव कमिटिइ छाय् दुमथ्याकुगु ।
जिपि मुस्मां जूसां लुम्बिनी विकास यायगु जिमित नं हक
दु धावल । श्रद्धा मदुगु जूसा अथे धावइ मखु ।

भिक्षु अश्वघोषं बनेपाय् ध्यानकुटी देकागु मिखातिसिना
ध्यान यायत मखु बुद्ध्या बहुजन हिताय शिक्षा गाँ गामे
नं प्रचार यायत केन्द्र छगू माला देकागु खें न्ह्यथना
विज्यात । बुद्धं भिक्षु पिन्त आज्ञा जुया विज्यागु दु-
चरथ भिक्खवे चारिकं बहुजन हिताय बहुजन सुखाय
अर्थात— भिक्षुपि ! बहुजन हित व सुखया लागी गाँ गामे
चाह्यु वना धर्म प्रचार या हुँ । थव हे वचन यात छुं
भतिचा सां पालन यायगु मनसुवा ज्वना थन वयागु खः ।

थाय् बांलाकेत व तकु याना बीत स्थानीय बादे खल
श्री हर वादे व प्रधान पञ्च श्री रामकृष्ण प्रमुख स्थानीय
जनताया सहयोग या लागी भिक्षु अश्वघोषं कृतज्ञता
ज्ञापन याना विज्यात ।

विहार निर्माण यायत आर्थिक सहयोग विया दीर्घि
धर्मकीर्ति या उपासक उपासिका व ये या श्रद्धावानपिन्त
धन्यवाद विया अले थौंया सभाय् सभापति जुया दीम्ह श्री
आशाकाजी वैद्य व भिक्षु महासंघ अले अनगारीकार्पि
विज्याना समारोह कु धायका व्यूगुलि कृतज्ञता ज्ञापन

याना विज्यात । श्री केशवकाजी वैद्य अपूर्वं सहयोग
लोमके फैमखु धया विज्यात ।

भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरं उद्घाटन भाषण याना
धया विज्यात— जि विहार देकेगु पक्ष मखु । वसपोलं
उक्त अवसरे धया विज्यात भिक्षु पिसं धर्म प्रचारया नापं
आत्म शुद्धि पावे नं ध्यान तेमा ।

धम्मवती अनगारिकां फोहरगु थासे सुन्दर भगवान
बुद्ध्या मूर्ति तथा विहार देका पवित्र जुल । सकसिगुं
सहयोगं बने जुल । आ गुगु धःया समस्या दुगु खः सक-
सिनं श्रद्धा पूर्वकं व समस्या हल याना विहार रक्षा
यायगु सकसिगुं कर्तव्य खः धका अनुरोध याना विज्यात ।

स्थानीय प्रधान पञ्च श्री रामकृष्ण खाढ्हि भोय जुं
विहार निर्माणया आय व्यय विवरण प्रस्तुत याना प्रति-
वेदन न्यंका दिल ।

प्रतिवेदन अनुसार चन्दा प्राप्त जूगु जम्मा
रु. १३३६२।८५ जक

विहार निर्माण यायत कुल खर्च जूगु १८४०।७५
जक ।

साहु पुले मागु रु. ५०४५।९०

अध्यक्ष पदं श्री आशाकाजी वैद्य थौंया विहार
उद्घाटन समारोह अपूर्वं कथं न्ह्याइपुक सम्पन्न जुल ।
थव समारोह बनेपाया लागी गौरवया खें खः । शान्तिया
लागी उपयोगी बौद्ध धर्म प्रचारया लागी क्षेत्र छगू
आवश्यक खः धयादिल । अन्ते सकसितं धन्यवाद विया
सभा विसर्जन याना दिल ।

अनं लिपा उपस्थित सकसितं जलपान संग्रह जूगु
समाचार दु ।

आनन्द चूम्नि

उक्त उद्घाटन दिने श्री लोकदर्शन वज्राचार्यया आह्वान
अनुसार श्रद्धावानपिनि पाखें उठे जूगु चन्दा रु. ४१४५।-

आ साहु पुले मानिगु १००। जक बाकि दनि । विहार
निर्माण या लागि ९९% प्रतिशत काठमाडौंले चन्दा प्राप्त
जूगु समाचार दु ।

उक्त उद्घाटन समारोह खुनु जलपान संग्रहया लागी
सहयोग विया दीर्पि स्थानीय दछु टोल, भोलाखा टोल,
वांख्यो, स्वधा टोल (कववाहा) वकु टोल वासि
श्रद्धावानपि खः ।

चले (ललितपुरे) बुद्ध जयन्ती

बुद्ध जयन्ती दृष्ट यलया गवसा कथं (आयोजनाय)
ललितपुरे सप्ताह व्यापी विभिन्न कार्यक्रम देका २५२० दै
बुद्ध जयन्ती माने यागु समाचार दु । ३१ वैशाख स्वार्या
पुन्ही खुनु विभिन्न बाजा गाजा नार्पं बुद्ध मूर्ति रथ यात्रा
नगर परिक्रमा याना सदां थें कहः धायक वैशाख पुन्ही
महोत्सव मानेयागु समाचार दु ।

एकादशि खुनु चैत्य पूजा

भोट ध्यानकुटी अध्ययन मण्डल पाखें काम्रे जिल्ला
व्यापि लेलेया एकादशि पर्ति चैत्य पूजा या नामं बौद्ध
शिक्षा प्रचार ज्या शुरू जूगु दच्छ दत ।

थव हे कार्यक्रम कथं २८ वैशाख २०३३ एकादशि
खुनु भोलाखा टोलया लोकेश्वर याथाय् च्वंगु चैत्य पूजा
कार्यक्रम भोलाखा बढीया ज्ञान माला भजनं शुरू जुल ।

अनं लिपा अध्ययन मण्डल पाखें सुश्री अंजली शाक्यं
स्वागत भाषण याना ध्यादिल । बुद्ध धर्मं जन्मं सुं नीच
व उच्च ध्यागु मदु ।

बुद्ध पूजाया फाइदा व उद्देश्य या बारे भिक्षु अश्वघोषं
व्याख्या याना विज्यात ।

बुद्ध पूजां लिपा धर्मवति अनगारिकां बुद्ध धर्मया
महत्व जक मखु धर्म धयागु व्यावहारिक जीवने गुकथं
छ्यलेगु बारे उपदेश याना विज्यात ।

पनौतिह बौद्ध कार्यक्रम

२६ जेठ २०३३ एकादशि खुनु पनौति सोरह खुद्दे
टोले च्वंगु चैत्य पूजा सदां थें वाँलाक सम्पन्न जुल । पनौति
वासि पिनि लागी चैत्य पूजा छ्यगु आश्र्वर्यगु कार्यक्रम
धयागु चर्चा दु ।

ज्ञानमाला भजनं लिपा सुश्री चन्द्रतारा शाक्यं स्वागत
भाषण जुल । अनं लिपा बुद्ध पूजा व उपदेश कार्य सम्पन्न
ज्ञान ।

थुकथं धौख्यः श्रीखण्डपुर, भोट, पनौति तक चैत्य
पूजा जुल । आ छवपसि, सांगा, नम्बुरा आदि थासे चैत्य
पूजा ज्वी तिनि ।

नघले चैत्य पूजा

९ जेठ शनिवार खुनु नघले दुने मोति माया
शाक्यया श्रद्धाकथं चैत्य पूजा न्हाइपुक सम्पन्न जुल ।
सुथं निसं स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन व जलपान संग्रह जुल ।

भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर पाखें बुद्ध पूजा जुल ।
धर्मदेशना भिक्षु अश्वघोषया पाखें सम्पन्न जुल ।

इनुं बहाले चैत्य पूजा

१८ जेठं चम्पावति बनिया परिवारया श्रद्धाकथं
दिवंगत ज्ञानमानसिंहया पुण्य स्मृतिस इतुं बहाले नं चैत्य
पूजा व धर्मदेशना कार्यक्रम जूगु समाचार दु ।

सम्पादकलाई चिट्ठी

श्री सम्पादक ज्यू,
आनन्द भूमि
आनन्दकुटी, स्वयम्भू

श्री ४ नं नापी गोश्वारा
खानी खोला, जिं धादिङ बा.अं.

४/३/२०३३

स्मृत्तोदय,

निवेद मेरो यो छकि त्यस आनन्दकुटी विहारबाट प्रकाशित भएहेको 'आनन्दभूमि' मासिक मुख्य पत्र वर्ष ३ फागुण, चैत २०३२ अङ्क ११, १२ को पत्रिका हेर्ने अवसर पाएँ ।

उक्त अङ्कको पत्रिका मलाई ज्यादै रोचक र ज्ञान वर्धक लागेको हुँदा निस्किरहने थरु अङ्कहरू पनि यस्तै खालको अवश्य होला भन्ने ठान्छु ।

अतएव उक्त पत्रिकाको वार्षिक ग्राहक बन्न इच्छा भएको हुँदा वार्षिक शुल्क रु. ५।- पठाइ दिएको छु । छुपया तलको ठेगानामा उक्त पत्रिका अवश्य पठाइ दिनु हुनेछ भन्ने आशा गर्दछु ।

भवदीय
दुर्गामिन्न खञ्जकी

फलफुल वितरण

३१ बैशाख २०३३ बैशाख पुन्ही खुनु धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी पात्वे काठमाडौं बीर अस्पताल, टेकु अस्पताल, कालीमाटी टी. बी. अस्पताल, कान्ती शिशु अस्पताले फलफुल व बिस्कुट वितरण याना बैशाख पुन्ही महोत्सव माने यागु समाचार दु ।

व्यवस्थापक : भिक्षु महानाम, प्रकाशक : आनन्दकुटी विहार गुठी, स्वयम्भू, नेपाल ।

३२

मुद्रक : शाक्य प्रेस, ओम्बहालटोल, काठमाडौं । फो० नं० १३६०४ आनन्द चूम्नि